

Жылуы тұрақты, жоспары жүйелі

2-бет

Құмар ойын құрсауындағы құлдық

5-бет

Қоржында – күміс

8-бет

• РЕСМИ

Деректерді қорғау күшейеді

Елімізде дербес деректерді қорғау талаптарын қайталап бұзған ірі заңды тұлғаларға салынатын ең жоғары айыппұлды 2 мыңнан 5 мың АЕК-ке дейін ұлғайту ұсынылып отыр. Бұл туралы Астанада өткен киберқауіпсіздік форумының қулауында Жасанды интеллект және цифрлық даму вице-министрі Досжан Мұсалиев мәлімдеді.

Вице-министрдің айтуынша, 2025 жылы Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодекске өзгерістер енгізіліп, киберқауіпсіздік және дербес деректерді қорғау саласындағы заң бұзушылықтар үшін жауапкершілік бірнеше есе күшейтілген. Алайда, қолданыстағы айыппұлдар ірі компаниялар үшін жеткілікті тежеуші тетік бола бермейді.

Қазір мұндай заң бұзушылықтар үшін ең жоғары айыппұл 2 мың АЕК мөлшерінде белгіленген. Ведомство қайталанған заң бұзушылықтар кезінде ірі заңды тұлғаларға салынатын оның шекті мөлшерін 5 мың АЕК-ке дейін көтеру мүмкіндігін қарастырып отыр.

Вице-министр дербес деректердің таралуына қол бермеу мәселесі цифрландыру үдерісі күшейген сайын өзекті бола түскенін атап өтті. Азаматтардың жеке мәліметтерін жинайтын және өңдейтін компаниялар олардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге міндетті. Сондықтан, жауапкершілікті күшейту дербес деректермен жұмыс істейтін ұйымдарға қойылатын талаптарды арттыруға бағытталмақ.

Қазіргі уақытта ведомство тиісті жобалар мен ұсыныстарды әзірлеген. Енді олар бизнес өкілдерімен талқыланып, мемлекеттік органдармен келісуден өтеді. Осы рәсімдер аяқталғаннан кейін ғана тиісті түзетулер Құрылтайдың қарауына енгізілуі мүмкін.

Өз тілшімізден

• ЕРТЕҢ – ТОҚТАР ӘУБӘКІРОВТІҢ ҒАРЫШҚА ҰШҚАНЫНА 35 ЖЫЛ

Көкке самғаған найзағай намыс

1991 жылдың 2 қазаны. Байқоңырдан көкке көтерілген «Союз ТМ-13» кемесіне сол күні бүкіл қазақтың үміті сыйып кеткендей еді. Зымыранның жалынды ізі аспанға тартылғанда, елдің еңсесі де биіктеді. Тәуелсіздік табалдырығында тұрған жұрт өзінің де жұлдыздарға жол сала алатынын көрді. Қазақтың тұңғыш ғарышкері, Кеңес Одағының Батыры, Халық Қаһарманы Тоқтар Әубәкіровтің тарихи сапарына ертең 35 жыл толады. Жылдар алыстағанымен, сол күннің ел жүрегіндегі саулесі көмескіленген жоқ.

Мағжан ҚҰДАЙБЕРГЕН,
«Ortalyq Qazaqstan»

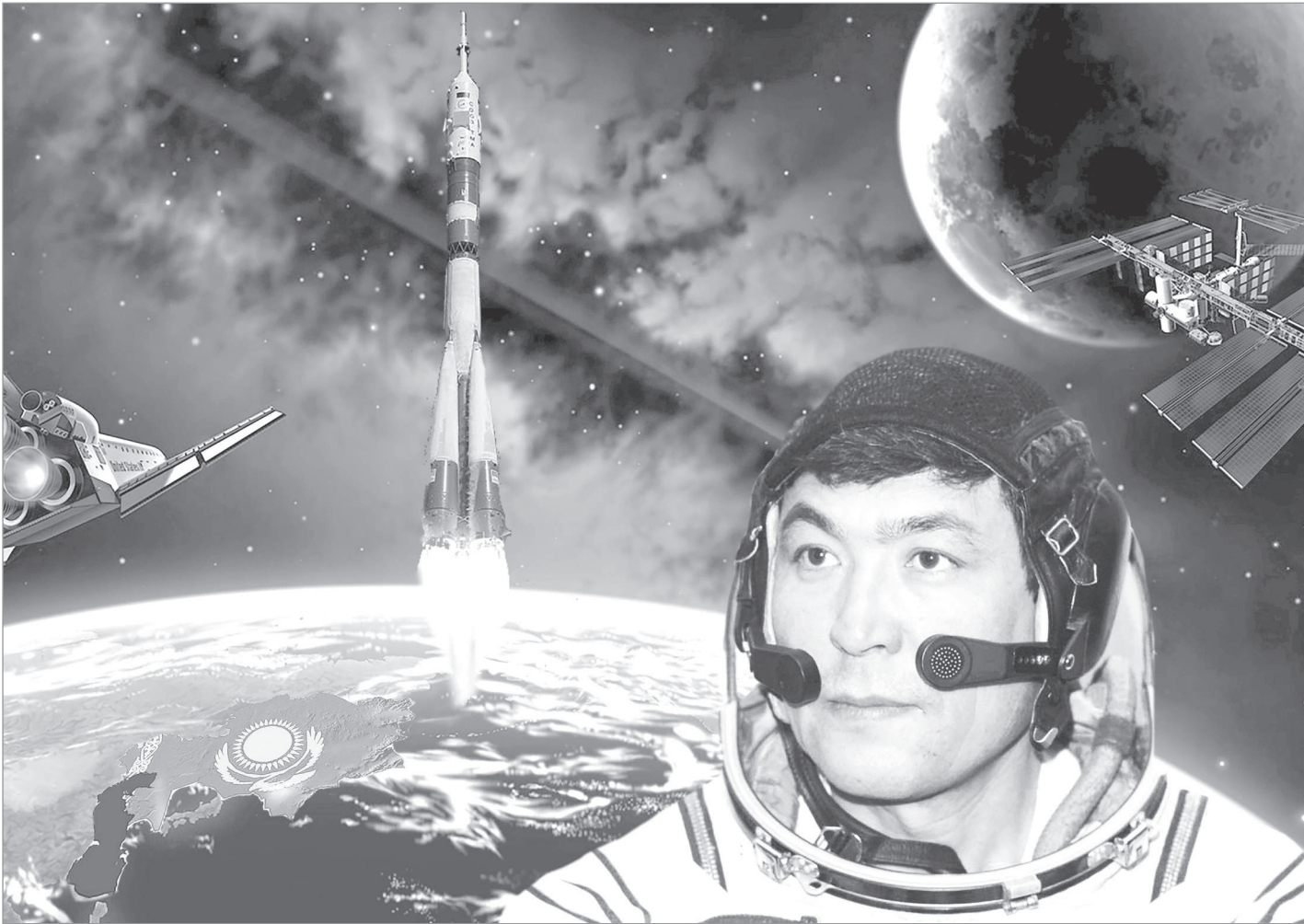
Қазақ ежелден көктің тылсымына көз тіккен. Темірқазыққа қарап жолын түзген, Үркерге қарап мезгілін межелеген, Жетіқарақшыдан жөн сұраған. Жұлдызға жетуді аңсаған баланың қиялында да, көкке самғаған қыранға сүйсінген даланың көңілінде де биіктікке құштарлық бар. Тоқтар сол құштарлықты қайсар мінезімен, кәсіби білігімен ұштастырып, ұлттың асқақ мұратын адамзат игерген кеңістікпен жалғады.

Қазақ даласының төсінен талай зымыран көтерілді, талай елдің перзенті жұлдыздар әлеміне жол тартты. Ал, сол сапарлардың ішінде қазақтың болмауы көкіректе бір сауалды қалдырғаны анық. Өз жерінен басталған ғарыш жолына қазақ баласы қашан қадам басады? Тоқтардың ұшуы осы сауалға берілген тарихи жауап болды. Ел өз перзентінің бойынан білімін де, жігерін де, болашаққа деген сенімін де таныды.

– Мені ғарышқа ұшырған – ұлттық намыс, – деді батыр кейін сол сапардың сырын тарқатқанда.

Осы қысқа сөздің өзінде тұтас дәуірдің салмағы жатыр. Қырық бес жастағы қыран ұлдың мойнына ел үміті артылды. Сынақшы ретінде талай қатерлі тапсырманы орындаған азамат енді ғарышқа дайындықтың күрделі мектебінен өтті. Өзінің айтуынша, алты ай ішінде қажетті сынақтарды тапсырып, тарихи сапарға аттанды. Ол үшін ұлттық намыс күн сайынғы жаттығудан, тынбай оқудан, темірдей тәртіптен көрінді. Елдің сеніміне лайық болудың жолы да осы еді.

Қастерлі топырақтан түлеген Тоқтар-

Коллаж жасаған Арунжан Қосыбаев

дың бойында туған даланың қайсарлығы бар. Темірдің тілін таныған шеберлік, қатер үстінде қапысыз шешім қабылдайтын сабыр, бастаған істі аяғына жеткізетін табандылық оны сол биікке алып шықты. Оның жолына үңілген жас өрен арманға адалдықтың ең алдымен, еңбекпен өлшенетінін ұғынады. Қанат біткен қиялды көкке көтеретін күштің аты – білім.

Сол қазанда Қазақстан тәуелсіздікке қарай қадам басып келе жатты. Екі айдан астам уақыт өткенде ел азаттығын жариялады. Сондықтан, Тоқтардың тарихи сапары халық жадында тәуелсіздік қарсаңындағы рухани серпіліспен сабақтасып қалды. Орбитаға көтерілген қазақ ұлы елдің өз күшіне сенімін бекітті. Бодандықтың бұғауындағы жұрт ертеңіне үмітпен қарады. Алаш баласы үшін сол күннің қадірі де осында. Ғарышқа жеткен азаматтың ерлігі елдік санада жанғырып, халықтың мерейін тасытты.

Тоқтардың сапарында ел ғылымының

да еншісі бар. «Мир» орбиталық кешенінде ол қазақстандық ғалымдар әзірлеген бағдарлама бойынша бес ғылыми тәжірибе жүргізді. Арал өңіріндегі шаңды дауылдарды ғарыштан түсіріп, медициналық-биологиялық, биотехнологиялық және материалтану зерттеулеріне қатысты. Микрогравитациядағы (салмақсыздық) металл балқымаларының қасиеттері бақыланды. Жерге жеткізілген үлгілер ғалымдардың зерттеуіне жол ашты. Қазақтың ғарыштағы алғашқы қадамы осылайша отандық ғылымның өрісін кеңейтуге қызмет етті.

Сегіз тәулікке созылған ғарыш сапарынан кейін Тоқтар туған топырағына оралды. Жерге табаны тигендегі сезімін еске алғанда, топырақтың иісі анасының иісіндей көрінгенін айтады. Осы бір естеліктен азаматтың елге деген шексіз сүйіспеншілігі аңғарылады. Аспанға алып ұшқан намыс оны туған топырағымен қайта табыстырды. Ғаламның кеңдігін көрген жүрекке қазақ

даласының әр сүйемі одан сайын ыстық, қасиетті топырағының әр түйірі одан сайын қымбат бола түсті.

Бүгінде сексеннің сенгіріне сергек көтерілген Тоқтар Оңғарбайұлының сол ерлігі талай буынның жүрегіне жігер құйып келеді. Отыз бес жыл ішінде оның ізін жалғаған қазақ ғарышкерлері де ел мерейін асқақтатты. Ал, тұңғыштың тұғыры халық жадында қашанда биік. Оның есімі аталғанда, қазақтың қолынан келер істің ауқымы, ұмтылар биігінің шексіздігі еске түседі.

2 қазан – ел сенімінің қанаттанып, қазақ намысының көкке көтерілген күні. Бұл күннің ұрпаққа жүктейтін аманаты да айқын. Ол әлбетте – білімге ұмтылу, еңбекке берік болу, туған елдің мерейін өсіру. Тоқтар жеткен жұлдыздар әлемі бүгінгі қазақ баласының жүрегінде жаңа арман оятқан. Сол арманның орбінде елге қызмет ететін мұрат болсын!

• БҮГІН – ҚАРТТАР КҮНІ

«Қарттарым, аман-сау жүрші!»

Әр отбасының шежіресі қарттармен сабақтас. Шаңырақтың төрінде отырып, ақылын айтып, батасын беретін қарияның бары – ғанибет. Кәрісін құрметтеу халқымыздың қанына сіңген қасиет. Осы ізгі дәстүрдің айғағы ретінде «1 қазан – Қарттар күні» болып белгіленген. Бүгінде қоғамдағы ен шуақты әрі тағылымы мол мерекелердің біріне айналды. Жыл сайын атаулы күн қарсаңында аға буын өкілдеріне айрықша құрмет көрсетіліп, мемлекет пен қоғамның қамқорлығы нақты істер арқылы көрініс табады. Биыл да игі дәстүр жалғасын тауып, өмірде қазыналы қарттардың әлеуметтік жағдайын жақсартуға, өмір сапасын арттыруға және рухани қолдауда ауқымды жұмыстар жалғасты.

Ербол ЕРБОЛАТ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Мереке қарсаңында өңір бойынша мыңдаған ақсақал мен ақ жаулықты әжені құттықтау мақсатына 975,4 млн теңге қарастырылған. Оның 941,7 млн теңгесі жергілікті бюджет есебінен бөлінсе, 33,6 млн теңгесі демеушілік және бюджеттен тыс қаражат көздерінен. Ерекше атап өтерлігі, 75 жасқа толған және одан асқан ар-

дагерлерге жергілікті өкілді органдардың шешімімен 21 625 теңгеден біржолғы материалдық көмек беріледі. Бұл қолдау түрімен 43 405 адам қамтылып, аталған мақсатқа жергілікті қазынадан 938,6 млн теңге бағытталған. Жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасының мамандары біржолғы материалдық көмекті төлеу жұмыстары 1 қазанға дейін толық аяқталатынын мәлімдеді.

– Қарттарға көрсетілетін құрмет тек қаржымен шектелмейді. Әлеуметтік қызмет көрсету бөлім-

шелерінің қамқорлығындағы жандарға көтеріңкі көңіл күй сыйлап, мерекелік әсер қалдыру мақсатын-

да бірқатар ауқымды іс-шара ұйымдастырылады. Атап айтқанда, мерекелік концерттер мен шерулер

өткізіліп, 3 705 азаматқа құрмет көрсетіледі. Сондай-ақ, оларға арнайы мерекелік дастарқан жайылып, дәмді түскі ас беріледі. Бұл мақсатқа 17,5 млн теңге қарастырылған. Сонымен қатар, демеушілер мен кәсіпкерлердің қолдауымен 1 444 адамға жалпы құны 16,5 млн теңгені құрайтын азық-түлік себеттері табысталады. Әлеуметтік осал санаттағы азаматтардың бос уақытын мазмұнды әрі пайдалы өткізуіне де ерекше көңіл бөлінуде. Осы ретте түрлі байқаулар, спорттық жарыстар мен мәдени кештер ұйымдастырылып, жеңімпаздарға сый-сияпаттар табысталады. Бұл бағыт аясында 312 адамды қамту жоспарланып отыр, – деді облыстың жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы Әлеуметтік нормативтер және әлеуметтік көмек бөлімінің басшысы Әйгерім Бекишева.

► 4-бет

Жылуы тұрақты, жоспары жүйелі

Приозерскіде жылу маусымын 10 қазанда бастау жоспарланып отыр. Қыс қарсаңында қаланың негізгі қазандығы жөндеуден өткізіліп, 3,5 шақырым жылу желісі жаңартылды. Коммуналдық инфрақұрылымды жаңғырту мұнымен шектелмейді: жаңа су құбыры тартылып, кәріз желісінің құрылысы жалғасуда. Қаланың қысқы маусымға дайындығымен облыс әкімі Ермағанбет Бөлекпаев жұмыс сапары барысында танысты.

Салтанат ІЛИЯШ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Приозерск үшін жылыту маусымына дайындықтың маңызы айрықша. Қыстың қалыпты өтуі қазандықтың ғана емес, жылууды тұрғын үйлерге жеткізетін инженерлік желілердің сенімді жұмысына тікелей байланысты. Сондықтан, жаз айларындағы негізгі жұмыс жылу көзін жөндеумен қатар, тозған желілерді кезең-кезеңімен ауыстыруға бағытталды.

Қалалық қазандықтың тарихы да ұзақ. Ол 1974 жылдан бері жұмыс істеп келеді. Жарты ғасырдан астам уақыт ішінде нысанға түсетін салмақ та, оны тұрақты жаңғыртып отырудың қажеттілігі де артқаны анық. Осы себепті, әр жылыту маусымы алдында негізгі жабдықтардың жағдайы жіті тексеріледі.

«Сарышаған Су Жылыу – 2014» ЖШС басшысы Руслан Ғалымжановтың айтуынша, биыл жаз бойы

үш қазан, жылу алмастырғыштар және басқа да жабдықтар жөндеді. Деаэратор мен түтін сорғыш ауыстырылды. Мазут қоры жасқалтып, қысқы кезеңге қажетті отын көлемін жеткізуге келісім-шарт жасалған.

Жылу көзін дайындау – жұмыстың бір бөлігі. Қазандықтан шыққан жылуудың тұтынушыға ысырапсыз жетуі желілердің жағдайына тәуелді. Сондықтан, қалада жылу трассаларын жаңарту жұмыстары қатар жүргізілді.

Биыл Приозерскіде 3,5 шақырым жылу желісі ауыстырылды. Соның 400 метрі тұрғын үйлерге тартылған құбырларға тиесілі. Жылу шығынын азайту үшін құбырларға окшаулау жүргізілуде.

Су жүйесінде де өзгеріс бар. Қалада 800 метр жаңа су құбыры желісі тартылды. Бұл – коммуналдық инфрақұрылымды біртіндеп жаңғыртудың тағы бір бағыты.

Бөйтерек көшесіндегі кәріз желісінің құрылысы да жалғасып

жатыр. Мұнда жоспарланған 817 метр желінің 650 метрі тартылды. Жоба аяқталған соң тұрғын үйлер орталық су бұру жүйесіне қосылады. Осылайша, қалада көзге бірден байқала бермейтін, бірақ, тұрғындардың күнделікті тұрмыс сапасына тікелей ықпал ететін

инженерлік инфрақұрылым кезең-кезеңімен жаңартылууда.

Приозерскінің бүгінгі тынысы коммуналдық шаруашылықпен ғана шектелмейді. Балқаш көлінің жағасында орналасқан қаланың туристік мүмкіндігін тиімді пайдалану мәселесі де күн тәртібінде тұр. Облыс әкімінің жұмыс сапарындағы келесі бағыт осы болды.

Ермағанбет Бөлекпаев жағалауды абаттандыру барысымен танысты. Бұл аумақты жаңарту үш кезеңге жоспарланған. Қазір су-құтқару станциясы орналасқан бірінші учаскедегі жұмыстар аяқталуға жақын.

Алдағы уақытта абаттандырылған жағалауды «Ақ бағаналар» деп аталатын, қаланың алғашқы құрылысшыларына арналған ескерткішке дейін ұзарту көзделіп отыр. Жалпы абаттандырылатын аумақтың көлемі 7 мың шаршы метрден асады.

Жағалау тек серуендейтін орын ретінде емес, тұрғындар мен қала қонақтарының уақыт өткізуіне қолайлы қоғамдық кеңістік ретінде қалыптасуда. Қалалық жағажай аумағында автотұрақ, балалар және футбол алаңдары, санитарлық тораптар мен киім ауыстыратын орындар абаттандырылды.

сауға мүмкіндік береді. Бұл ретте өзгеріс тек бюджет есебінен атқарылатын жұмыстармен шектелмеуі тиіс. Кәсіпкерлік нысандардың сыртқы келбеті, қызмет көрсету орындарының жағдайы да қаланың жалпы бейнесінің бір бөлігі.

Приозерскінің туристік әлеуетін арттыру кәсіпкерлік белсенділікпен де тікелей байланысты. Қазір жаңа жобаларды жүзеге асыру үшін бос жер телімдері белгіленіп, олар инвесторларға ұсынылууда.

Балқаштың жағасында орналасуы Приозерскіге табиғи артықшылық береді. Алайда, турист тарту үшін көл жағасының болуы жеткіліксіз. Қалаға келген адамның алғашқы әсері көшелердің, ғимараттардың, демалыс орындарының жағдайынан қалыптасады. Сондықтан, абаттандырумен қатар қаланың сәулеттік келбетін біріздендіруге де назар аударылып отыр.

Осы мақсатта Приозерскінің дизайн-коды әзірленді. Ол қалалық ортаның сыртқы келбетін қалыптастыруда ортақ ұстаным жа-

Приозерскіде туризмді дамытуға мүмкіндік мол. Қаланың дизайн-коды әзірленді. Ендігі міндет – бизнеспен жұмыс істеп, кәсіпкерлерге өз нысандарын ретке келтірудің маңызын түсіндіру. Өйткені, мұның барлығы қаланың келбетіне әсер етеді. Сонымен қатар, бос жер телімдері бар. Кәсіпкерлік дамуы үшін оларды қызығушылық танытқан барлық инвесторларға ұсыну қажет, – деді Ермағанбет Бөлекпаев.

Суреттерді түсірген
Александр МАРЧЕНКО

Аллея ашылды

Қарағандының жасыл аймағы тағы бір көрікті орынмен толықты. «Таза Қазақстан» республикалық экологиялық акциясы аясында Экопарк аумағында «Энергетиктер аллеясы» ашылды.

Аида РАХЫМҚҰЛ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Жаңа аллеяны құру бастамасын Энергетика министрлігі Мемлекеттік энергетикалық кадағалау және бақылау комитетінің Қарағанды облысы бойынша аумақтық департаменті көтерді. Игі бастамаға энергетика саласының өкілдері, өңір башылығы мен сала ардагерлері атсалысты.

Аллея аумағына 200-ден астам ағаш көшеті отырғызылып, ағаш егу жұмыстарына «ҚРЭЖ» ЖШС, «Қарағанды Жарық», «Теплотранзит Қарағанды», «Қарағанды Энергоцентр», «Эргономика», «KEGOC» АҚ және «QAZAQGAZ AIMAQ» өкілдері қатысты.

Экологиялық акцияға қатысушылар үшін бұл күн тек көшет отырғызумен шектелген жоқ. Энергетика саласының мамандары өздерінің негізгі кәсіби міндеттерімен қатар, қаланың көркеюі мен қоршаған ортаны қорғауға да үлес қосуды көздеді. Жаңа аллея Экологиялық парктің жасыл желегін толықтырып, энергетика саласы өкілдерінің ортақ бастамасының символына айналмақ. «Энергетиктер аллеясы» Қарағандының экологиялық кеңістігін кеңейтіп, тұрғындар үшін жайлы орта қалыптастыруға өз үлесін қоспақ.

Бұл экологиялық бастаманы өңірлерде одан әрі жалғастыру, абаттандыру және қалаландыру жобаларын іске асыру жоспарланып отыр.

Индустрияның жасыл белдеуі

Сарандағы төрт ірі кәсіпорынның 300-ден астам қызметкері индустриялық аймаққа 300-ден астам жас көшет отырғызды. Бірнеше сағатқа өндірістегі жұмысын ысырып қойған инженерлер, мамандар мен кәсіпорын басшылары зауыттар шоғырланған аумақты көгалдандыруға жұмылды. Осылайша, өндірісі өркендеп келе жатқан қалада жаңа кәсіпорындармен қатар жаңа жасыл белдеудің де негізі қаланды.

Салтанат ІЛИЯШ,
«Ortalyq Qazaqstan»

«Таза Қазақстан» жалпыұлттық бағдарламасы аясындағы экологиялық акцияға QazTehna, Silk Road Electronics, Saran Machinery және TengriTyres кәсіпорындарының ұжымдары қатысты. Күнделікті өндіріс алаңында еңбек ететін мамандар бұл жолы қолдарына күрек алып, көшет отырғызды.

Акцияның индустриялық аймақта өтуінің де өзіндік мәні бар. Соңғы жылдары Саранның өндірістік әлеуеті ай-

тарлықтай өзгерді. Бұрынғы өндірістік алаңдарда жаңа кәсіпорындар бой көтеріп, инфрақұрылым жаңарып, жаңа жұмыс орындары ашылып келеді. Ендігі мақсат – өндірістің өсуін қаланың жайлы әрі таза ортасын қалыптастырумен қатар алып жүру.

Суреттер облыс экологиялық сайттарынан

Сарандағы шара биыл көктемде Қостанай облысындағы Allur және AGROMASH кәсіпорындары бастаған экологиялық эстафетаның жалғасы болды. Эстафетаны енді Қарағанды облысының кәсіпорындары қабылдап отыр. Оның негізгі идеясы қарапайым, өнеркәсіптің дамуы мен қоршаған ортаға қамқорлық бір-бірінен бөлек ұғым болмауы керек.

«Таза Қазақстан» жалпыұлттық бағдарламасы да қоршаған ортаға жауапкершілікті тек бір реттік сенбілік немесе маусымдық тазалық шарасы ретінде емес, күнделікті дағдыға айналдыруды көздейді. Табиғатты қорғауда мемлекетпен бірге бизнес пен тұрғындардың да ортақ жауапкершілігі бар.

Бұл ұстаным Саран үшін ерекше маңызға ие. Қазір қала жаңа индустриялық кезеңді бастан өткізіп отыр. Мұнда автобустар мен коммерциялық техника, автомобиль шиналары, тұрмыстық электроника және басқа да өнеркәсіп өнімдері шығарылады.

Жаңа өндірістер қаланың экономикалық тынысын ғана өзгертіп қойған жоқ. Кәсіпорындардың іске қосылуымен жұмыс орындары көбейіп, тұрғындар үшін өз қаласында еңбек етуге мүмкіндік кеңейді. Өндірістік аумақтармен бірге инфрақұрылым мен қалалық орта да біртіндеп жаңарып келеді.

Саран тұрғыны Виталий Якушев бұл

өзгерістерді күнделікті өмірден байқауға болатынын айтады.

– Мен Саранда көп жылдан бері тұрамын. Қаланың көз алдымызда өзгеріп келе жатқанын көріп жүрмін. Жасыл желек көбейді, жаңа балалар алаңдары пайда болды, аулалар мен көшелер ретке келтіріліп, аумақтар абаттандырылып жатыр. Бірақ, халық үшін ең маңыздысы – жақсы жұмыс орындарының ашылуы. Зауыттар үйге жақын жерде еңбек етуге, болашаққа жоспар құруға және нәпақа іздеп басқа қалаларға көшпеуге мүмкіндік береді. Саранның осылай дами бергенін қалаймын. Кәсіпорындармен бірге қаланың өзі де көркейе түссе екен, – дейді ол.

Шын мәніде, индустриялық қаланың дамуы тек өндірілген өнім көлемімен немесе ашылған жұмыс орындарының санымен өлшенбейді. Өндіріс өркендеген сайын сол жерде тұратын адамдар үшін қолайлы орта қалыптастыру мәселесі де алдыңғы қатарға шығады. Қоғалдандыру, абаттандыру және экологиялық бастамалар – осы үдерістің бір бөлігі.

Сарандағы кәсіпорындар үшін мұндай экологиялық шаралар біртіндеп корпоративтік мәдениеттің бір бөлігіне айналып келеді. Бұл жолғы акцияда көшет отырғызумен ғана шектелмеу көзделген. Кәсіпорындар егілген ағаштардың жерініп, өсуіне қажетті күтімді де өз жауапкершілігіне алмақ.

– Кәсіпорнымыздың «Таза Қазақстан» бағдарламасын қолдауы – саналы түрде қабылданған шешім әрі ішкі экологиялық стратегиямыздың заңды жалғасы. Қазіргі заманғы өнеркәсіп қоршаған ортаны қорғау мәселелерінен тыс өмір сүре алмайды. Бұл экологиялық акция Саранның ірі бизнесі өңірдің таза әрі салауатты болашағына өз үлесін қосуға дайын екенін көрсетеді, – деді QazTehna компаниясының өкілі Айнурым Малаева.

Акцияға қатысушылар экологиялық эстафетаны жалғастыруға ниетті. Ал, кәсіпорындар отырғызылған көшеттерді күтіп-баптауды қолға алады.

● ОБЛЫСТЫҚ МӘСЛИХАТТЫҢ СЕССИЯСЫ

Аймақ бюджеті айқын мақсатқа бағытталды

Нүркен Кобжановтың төрағалығымен өткен облыстық мәслихатының кезектен тыс XXXVIII сессиясы өндірісті өңірдің басты басымдықтарын айқындады. Аткарылған істер депутаттардың ой елегінен өтіп, алдағы жоспарды шынайы мүмкіндіктермен салыстыра талқылады.

Ерқанат КЕҢЕСБЕКҰЛЫ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Кезектен тыс шақырылымның өзі күн тәртібіндегі мәселелердің кейінге қалдыруға келмейтінінен ақпар бергендей. Алғашқы мәселе бойынша облыстық экономика және бюджеттік жоспарлау басқармасының басшысы Дулат Ашкенов сөз алды. 2026-2028 жылдардағы облыстық бюджетті нақтылау үдерісінде кіріс бөлігінің төмендеуі негізгі шешім қабылдарлық себепке айналған. Бұған шынайы жауап ретінде шығыстарды әсте бейберекет қысқартпай, ішкі қажеттілік атаулысын қайта бөлу мүмкіндігі қарастырылды. Қаржыландырудың басым бағыттары да айқын – әлеуметтік сала, коммуналдық инфрақұрылым, жол-көлік кешені, құқық қорғау органдарының шұғыл қажеттіліктері және жергілікті атқарушы органның резерві. Дулат Кәрімұлы негізгі міндеттерді қаржыландыру ішкі қайта бөлу есебінен қамтамасыз етілетінін атап өтті. Бұл ретте шығыстардың жекелеген баптарын оңтайландыру уақытша сипатта болады. Олардың толық қаржыландыруы 2027 жылғы бюджетте қарастырылады. Демек, бүгін кейінге қалдырылған қаржы ертеңгі жоспардан сызылып тасталмайды. Атаулы ұсынымды депутаттар қауымы бір ауыздан қолдады.

Бұқар жырау және Нұра аудандарын бойынша балаларды тегін тасымалдауды ұйымдастыру, тарифтердің өсуіне байланысты коммуналдық қызметтерді төлеу мәселелері ескерілді. Сондай-ақ, арнаулы әлеуметтік қызметтер көрсету орталығындағы жөндеу жұмыстарын жалғастыруға және медициналық-әлеуметтік мекемелер мен мәдениет нысандарының материалдық-техникалық базасын нығайтуға қаржы қарастырылды. Сонымен қатар, нақтыланған бюджет ауылдық жерлерге жұмысқа барған медицина және фармацевтика қызметкерлеріне біржолғы әлеуметтік қолдау көрсетуге, «Акой-Сей-фуллин- Ақсу-Аюлы-Абай-Балқаш» авто-

мобиль жолын орташа жөндеуге, жылыту маусымына дайындық жұмыстарын жүргізуге бағытталды. Бұған қоса, ветеринариялық іс-шараларды қамтамасыз етуге, құқық қорғау органдарына жанар-жағармай материалдарын сатып алуға және жергілікті атқарушы органның резервін толықтыруға қаржы қарастырылды.

Өз кезегінде облыс әкімі аппаратының басшысы Ерлан Ғалиев «Қарағанды облысының Құрметті азаматы» атағын беру

туралы шешім жобасын таныстырды. Бұл – өңір мен елдің дамуына сіңірген айрықша еңбегі мен қосқан жеке үлесі үшін берілетін мәртебелі атақ. Шешім жобасына бес адамның есімі енгізілді. Бес түрлі мамандық, бес түрлі тағдыр, бес бөлек еңбек жолы. Бірақ, барлығын біріктіретін бір ғана ұғым бар – елге қызмет. Олар – ақын, Абай атындағы Мемлекеттік сыйлықтың иегері, мәдениет саласының ардагері, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері

Серік Ақсұңқарұлы, мәдениет және білім саласының ардагері, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Тұңғышбай Мұқан, сот жүйесінің ардагері Ерден Арипов, «QazCOOP» оқу орындары қауымдастығы» заңды тұлғалар бірлестігінің төрағасы Хазбулат Ашляев, профессор Х.Мақажанов атындағы көпбейінді аурухананың неврологиялық және инсульт қызметінің басшысы Михаил Мазурчак. «Құрметті азамат» атағы – адамның ел өміріне қалдырған жарқын ізін мойындау мәніне ие. Өзгенің бағасына мұқтаж болмайтын, уақыттың өзі айқындаған тұлғаның төрге озуы дер едік бір сөзбен. Депутаттар шешім жобасын бірауыздан қолдады.

Күн тәртібінде өңірдегі құрылыс нысандарының, сол құрылыстың артындағы өндірістің де болашағы талқыға түсті. Облыстық кәсіпкерлік және өнеркәсіп

Құрылысқа жұмсалған бюджет теңгесі отандық өндірушінің де еңбегін қолдап, қазақстандық мазмұн үлесін арттыру керек. Бұл талаптың құқықтық негізі де айқын. 2026 жылғы 24 маусымдағы машина жасау және көлік салаларын дамыту мәселелері бойынша бірқатар заңнамалық актілерге өзгерістер енгізу туралы заң, оны іске асыру жөніндегі 2026 жылғы 11 тамыздағы Премьер-Министрдің №135-р өкімі және осы өкімнің 87-тармағы негізге алынған. Мәслихат бұл жұмысты жергілікті мемлекеттік басқару туралы заңның 6-бабы аясында жүзеге асырады.

Шешім жобасындағы комиссия құрамына 17 адам енгізілді. Төрағасы – облыс әкімінің орынбасары Шыңғыс Сүйінбаев. Комиссия құрамында Қарағанды облыстық мәслихатының депутаттары, құрылыс, табиғи ресурстар, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары, кәсіпкерлік пен өнеркәсіп, экономика және бюджеттік жоспарлау, қаржы және мемлекеттік активтер, энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық салаларының өкілдері, мемлекеттік құрылыс бақылауы органдарының мамандары, «Мемсараптама» филиалының өкілі, сондай-ақ, бизнес өкілдері бар.

Бұл – құрылыс үдерісінің барлық буынын бір үстел басына тоғыстырған құрам. Құрылысты жоспарлайтындар мен қаржыландыратындар, нысанды салатындар мен сапасын бақылайтындар бір жерде бас қосады. Сонда ғана отандық қамту туралы талап қағаздағы жол болып қалмайды. Ол қабырғадағы кірпішке, іргетастағы бетонға, ғимарат қаңқасындағы металға айналады. Яғни, «қазақстандық» деген ұғым нақты нысанның өзінен көрініс табады.

Кезектен тыс сессия артық ауыз сөзге бармастан, күн тәртібіндегі негізгі басымдықтарды айқындады. Бюджет қайта қаралып, қажетті бағыттарға нақтыланды. Ел мен өңір дамуына еңбегі сіңген азаматтардың жетістігі лайықты бағаланды. Ал, отандық өнімді қолдау мен оның сапасына қойылатын талап мәселесі тиісті бақылауға алынды. Сырт көзге қарапайым көрінетін рет-ретімен атқарылған осы жұмыстардың астарында биліктің жауапкершілігі мен орныққан ұстанымы бұқпантайлап жатыр. Яғни, мүмкіндігіннен артық уәде бермей, дәл бүгін елге қажет істі нақты айқындап, соны соңына дейін жеткізу дер едік.

Суреттерді түсірген
Александр МАРЧЕНКО

Құжат айналымының жаңа мүмкіндігі

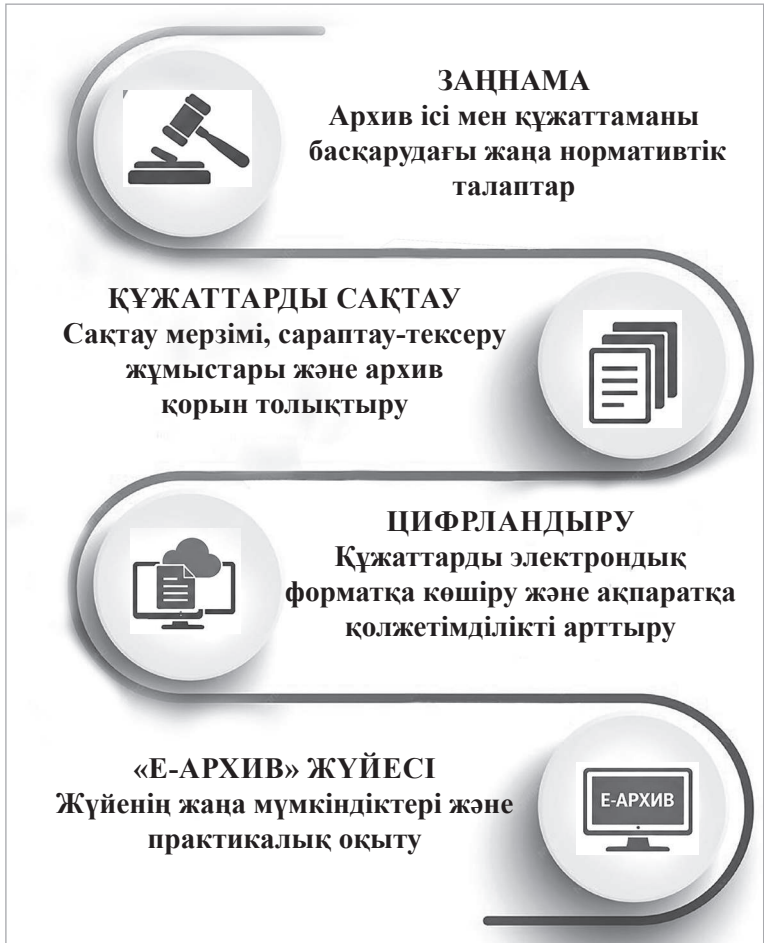
Архивтік құжаттар – уақыттың үнсіз куәгері. Бүгін қағазға түскен әрбір дерек ертең тарихтың бір бөлшегіне айналады. Архив ісі – өткенді сақтаумен ғана шектелмейтін, бүгінгі құжат айналымының тәртібін қалыптастырып, келешекке қажетті ақпараттың жоғалмауын қамтамасыз ететін маңызды сала.

Аида РАХЫМҚҰЛ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Осы бағыттағы өзекті мәселелерді талқылау мақсатында 29-30 қыркүйек күндері Қарағандыда архив ісі және құжаттаманы басқару саласындағы өңірлік семинар өтіп жатыр. Екі күнге жоспарланған кәсіби басқосуға Қазақстанның бірнеше өңірінен архив және құжаттама саласының мамандары жиналды. Семинарды Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Архив, құжаттама және кітап ісі комитеті Қарағанды облысының мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасымен бірлесіп ұйымдастырды. Іс-шара Қарағанды облысының мемлекеттік архиві базасында өтті.

Биылғы кездесудің негізгі өзегі – архив ісі мен құжаттаманы басқаруға қатысты заңнамадағы және нормативтік құқықтық актілердегі өзгерістерді түсіндіру, мамандардың кәсіби біліктілігін арттыру, тәжірибе алмасу және саланы цифрландыру бағытындағы жұмыстарды жетілдіру. Семинарға Қарағанды, Абай, Ұлытау, Павлодар, Қостанай облыстарынан және өзге де өңірлерден мемлекеттік архивтер мен құжаттарды жинақтау көздері тізіміне енгізілген ұйымдардың қызметкерлері қатысты.

Семинардың алғашқы күні архив ісі мен құжаттаманы басқару саласындағы заңнамалық өзгерістерге арналды. Қатысушылар нормативтік құқықтық актілерде-

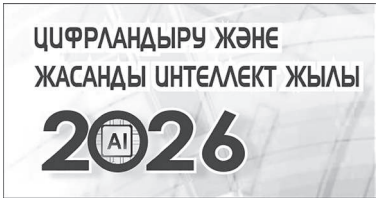
Инфографика жасаған Айбек Рахымжан

гі жаңашылдықтармен танысып, олардың практикалық жұмыста қолданылу тәртібін талқылады. Мемлекеттік архивтердегі сараптау-тексеру комиссияларының жұмысы, ведомстволық архивтердегі құжаттарды сақтау мерзімдерін айқындау, қызметтік ақпаратпен жұмыс істеу тәртібі секілді мәселелер де назардан тыс қалған жоқ.

– Бұл өңірлік семинар жыл сайын әр облыста өтетін үлкен кәсіби кездесу. Мұнда архив ісі және құжаттама саласындағы нормативтік актілер мен заңнамаға енгізілген өзгерістер түсіндіріледі. Сонымен бірге, ведомстволық және мемлекеттік архивтердегі жұмыс, құжаттарды сақтау, жинақтау, қалыптастыру мәселелері қамтылады. Биыл да бірнеше облыстың мамандары бас қосып отыр. Осындай семинардан

үлкен тәжірибе алып, жаңа ақпарат жинаймыз, бір-бірімізбен тәжірибе бөлісеміз. Архив барлық саламен бірдей жұмыс істейді. Бізге берілген архив және құжаттама саласындағы заңнамалық, нормативтік актілердің талаптары барлық мекемеге ортақ, – деді Ұлттық архив қорын қалыптастыру, жинақтау және ведомстволық архивтермен жұмыс жасау бөлімінің басшысы Айдана Айранбаева.

Маманның сөзінше, құжаттарды дұрыс сақтау – жай ғана техникалық міндет емес. Ол архив қорының толықтығын қамтамасыз етіп, келешекте қажетті ақпараттың қолжетімді болуына тікелей әсер етеді. Құжат сақтау ісіндегі тағы бір үлкен бағыт – цифрландыру. Қазір елімізде архив құжаттарын электрондық форматқа көшіру жұмыстары жүйелі түрде жүргізіліп к-

леді. Бұл, бір жағынан, құжаттарды сақтаудың заманауи тәсілін қалыптастырса, екінші жағынан, қажетті ақпаратты іздеу мен пайдалануды жеңілдетуге мүмкіндік береді.

Осы орайда семинардың екінші күні «Е-Архив» ақпараттық жүйесінде жұмыс істеуге үйретуге арналды. Қатысушылар жүйенің жаңа мүмкіндіктерімен, функционалдық ерекшеліктерімен танысып, оны пайдалану тәртібі бойынша практикалық сабақтарға қатысты. Ақпараттық жүйені әдістемелік және техникалық сүйемелдеу мәселелері де талқыланды. Цифрлық жүйелер архив жұмысын жеңілдеткенімен, мұнда да маманның кәсіби білімі мен жауапкершілігі маңызды.

– Алдағы уақытта архив құжаттарын өңдеу, генеалогиялық анықтамалар беру, әлеуметтік-құқықтық сипаттағы анықтамалар сияқты қызметтердің бірқатары ақылы болуы мүмкін. Оның нақты қай ұлуттан бастап жүзеге асатыны әзірге белгісіз. Бұл биыл немесе келесі жылы болуы мүмкін. Архив саласын цифрландыру жұмысы да жалғасын келеді. «Архив-2020-2025» бағдарламасы аясында басталған жұмыстар өткен жылы аяқталғанымен, бұл бағыттағы іс-шаралар 2030 жылға дейін жалғасады. Басты мақсат – архив құжаттарын қағаз және электрондық форматта қатар сақтау. Біз әзірге қағаз құжаттардан толық бас тартатын деңгейге жеткен жоқпыз. Сондықтан, екі бағытты қатар жүргізуге тура келеді, – деді облыстық архив басшысы Ерлан Нелдібаев.

Өңірлік семинар тек теориялық біліммен шектелген жоқ. Қатысушыларға Қарағанды облысының мемлекеттік архиві қорындағы құжаттардан арнайы көрме ұсынылып, бейнематериалдар көрсетілді.

Қысқы режимге көшті

Облыста барлық энергия көздері қысқы жұмыс режиміне көшті. Өңірдің бірқатар қалалары мен аудандарында жылыту маусымы 1 қазаннан басталады. Ал, Қарағандыда жылу кезең-кезеңімен беріліп, қазірдің өзінде 2582 көпқабатты тұрғын үйдің 2021-і жылуға қосылды.

Балқаш пен Приозерск қалаларында жылыту маусымын 10-15 қазан аралығында бастау жоспарланған.

Энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасының басшысы Тілектес Досаевтың мәліметінше, облыстың қалалары мен аудандарында жылыту маусымына дайындық аяқталған.

– Қазіргі уақытта облыс өңірлерінде жылыту маусымына дайындық аяқталды. 613 жергілікті жылу көзі, 2400 шақырымынан астам инженерлік желі, 1124 әлеуметтік-мәдени және тұрмыстық нысан мен 5842 көпқабатты тұрғын үйдің дайындығы қамтамасыз етілді, – деді басқарма басшысы.

Жылу көздерінде жоспарлы жөндеу жұмыстары да жүргізілген. 28 қазандық пен 16 турбина жөнделді. Кестеге сәйкес тағы жеті қазандық пен сегіз турби-

нада жөндеу жалғасып жатыр. Қысқа қажетті көмір мен мазут қоры жасақталған.

Жылу бірінші кезекте әлеуметтік нысандарға – мектептер мен ауруханаларға беріледі.

Қарағанды әкімі Мейрам Кожуховтың мәліметінше, облыс орталығында алдымен Майкұдық, Сұрыптау және Пришахтинск тұрғын үйлері жылуға қосылып, одан кейін Оңтүстік-Шығыс пен жаңа қалаға беріледі. Күн соңына дейін барлық әлеуметтік нысанды жылуға қосу жоспарланған.

Теміртауда жылу желілерін толтыру басталды. Саранда жылыту маусымы 1 қазанда басталады. Ал, Осакаров ауданының Молодежный кентінде жаңа қазандық пайдалануға берілді.

Өз тілшімізден
Суретті түсірген
Жангелді ӘБДІҒАЛЫМ

• МЕРЕКЕ ШУАҒЫ

Көңілге күз келмейді

Жетпістің желкенін керген әжеңіз ағылшын тілін үйреніп, шетелде өз қажетін өзі сұрауы, бала күнгі арманын қайта тірілтіп, сахнаға шығуы кімге де болсын ой салады. Күнделікті күйбеңмен жүріп, сүйікті істерін кейінге ысыра берген жандар зейнетке шыққан соң сол қызығушылықтарына ден қоя бастапты. Белсенді ұзақ өмір сүру орталығына келетін әжелердің тіршілігіне қарап, адамның үйренуге деген ықыласы жасқа қарамайтынын аңғарасыз. Бірі әнмен көңілін сергітсе, бірі колонерге құмартқан. Енді бірі көргенін қағазға түсіріп, ұрпағына аманат қалдыруға кірісіпті. Осы үш әженің өмірге құштарлығы, жаңалыққа ұмтылысы көңілге жылылық ұялатты. Өздерінің айтуынша, мұнда келгенде жастарын ұмытады.

Мағжан ҚҰДАЙБЕРГЕН, «Ortalyq Qazaqstan»

Қазақтың үлкені ежелден шамасы жеткенше шаруаға араласып, бала тәрбиесіне ұйытқы болған. Біздің кейіпкерлер де сол өнегені жалғап келеді.

Хамила Мықтыбаева биыл 77 жаста. Орталыққа алғашқылардың бірі болып қабылданған. Мамандығы мұғалім болғанымен, еңбек жолының елеулі бөлігін есепшілікке арнаған-тын. Төрт бала тәрбиелеп өсірген ана зейнетке шыққан соң да ізденісін үзбепті.

– Бала күнімізде радиодан Сауық Жақанова апамыздың дауысын тындап өстік. Соған еліктеп, мен де диктор болсам, әдемі дауыс иесі атансам деп армандадым. Осы жерге келіп, сахнаға шығып, ән айта бастадым, – деді Хамила апай.

Әженің тағы бір талпынысы ағылшын тілімен байланысты. Тілді біршама меңгеріп, қызымен шетелге шыққанда пайдасын көрген. Қызыл теңізге барған са-

парында шетелдіктермен аздап сөйлесіп, қажет нәрсесін сұрай алғанын қуана әңгімелейді.

– Өз нанымды өзім сұрап алып жеуге жететіндей ағылшын тілін үйрендім, – деді ол.

Сонымен қоса, Хамила апай естеліктерін, өсиет сөздерін жинақтап, кітап та жазып жүр екен. Өмірден түйгенін кейінгіге жеткізуді ойлаған ананың бұл еңбегі ұрпағына қымбат мұра болмақ.

Орталық оған сырлас құрбы да сыйлапты. Осында танысқан Роза Білаловамен бірге ән айтып, қалалық, облыстық іс-шараларға қатысады. Өнер байқауларында бас жүлде алып, жүлдегер де атанған.

Роза апай – 72 жаста. Мамандығы – оператор. Сегіз құрсақ көтерген ананың егіз жұп балалары бар. Он төрт немеренің тәрбиесіне атсалысып, енді сүйікті ісіне уақыт бөліп жүр. Орталықтағы сабақтардың ішінде ән айтуға ерекше ықыласты. Баланың бабын тауып, немеренің қызығын көрген ананың ендігі қуанышы құрбыларымен бас қосып, өнерге араласу екен. Үйдің де, түздің де

тіршілігіне үлгеріп жүрген әжелер бір-бірінің жетістігіне сүйсініп, ортақ қызығушылықтан жақындық тапқан.

Мұнда ұялы телефонды қолданудың әдіс-тәсілдерін де үйретеді. Заман жаңалығын меңгеруге талпынған үлкендер үшін мұндай сабақтардың күнделікті өмірде пайдасы мол.

Ал, Гүлнафия Мырзабаеваның көңілі колонерге ауған. Мамандығы бойынша экономист. Еңбек етіп жүргенде колонерге үнемі уақыт табыла бермейтін. Зейнетке шығып, орталыққа келген соң сүйікті ісіне білек сыбана кірісіпті.

Құрақтың әр қиындысын қиыстырып, тұтас өрнек шығару ұқыптылық пен төзімді талап етеді. Гүлнафия апай сол іске уақытын арнап, байқауларда бағын сынап келеді. Осылайша, бұрын кейінге ысыра берген өнері бүгінде сүйікті ісіне айналды. Бұған дейін күрделі операциядан өткенін де жасырмады. Қазір ортаға араласып, сабақтарға қатысып жүргенде ауруын ұмытып кететінін айтады. Дүйсенбіден жұмаға дейін мәде-

ниет үйіне келіп, үйірмелерден қалмауға тырысады.

Жыл сайын «Аламан-Құрак» жобасына қатысып, төл өнердің өрісін кеңейтуге үлес қосып жүр. Жоба аясындағы ортақ жетістік «Global Best of Records» дүниежүзілік рекордтар кітабына енген. Сол іске атсалысқаны да әженің мерейін өсірген.

Гүлнафия апайдың өнері колонермен шектелмейді. Орталықтағы «Нұр-Би» әжелер ансамблімен еліміздің қалаларына, жақын шетелдерге сапарлап, өнер көрсетеді. Төрт баласы, он төрт немересі бар әже қажет кезде немере бағуға да, үйірмелерге келуге де үлгереді.

Үш кейіпкердің әңгімесінен орталықтың күнделікті өміріне қаншалықты жақын болып кеткенін аңғардық. Бірі сахнаға шығатын күнді күтсе, бірі бастаған колонерін жалғастыруға асығады. Ортақ іске жұмылғанда өздерінің де бір-біріне керек екенін сезінеді. Орталық ашылып, өздеріне осындай мүмкіндік туғанына үшеуі де дән риза екен.

Жаңа Майқұдық мәдениет үйі, Белсенді ұзақ өмір сүру орталығының әлеуметтік қызмет жөніндегі маманы Ақжарқын Қобжанованың айтуынша, мұнда жиырмаға жуық үйірме жұмыс істейді.

– Бүгінде 450 қызмет алушы тіркелген. Оның 250-і орталыққа келіп жүр. Аптаның жұмыс күндері есігіміз ашық. Уақытын тиімді өткізіп, мәдени істермен шұғылдануға мүмкіндік бар, – деді маман.

Үйірмелермен қатар, үлкендердің денсаулығы да назарда. Арнайы мейірбике қан қысымын тексеріп, жағдайын бақылап отырады. Сабаққа келу, құрбыларымен әңгімелесу, бірге дайындалу олардың апталық тіршілігінің бір бөлігіне айналған.

Хамила апайдың жазып жүрген кітабына ойша қайта оралдық. Оның парақтарына өткен күндердің естелігімен бірге бүгінгі қуанышы да түсері анық. Ертең ұрпағы әжесінің жетпістен асқанда тіл үйреніп, сахнаға шыққанын оқиды. Өзінде де кейінге қалған бір арман болса, соған бет бұруына осы өмір жолы себеп болар.

Сурет кейіпкерлердің жеке мұрағатынан

«Қарттарым, аман-сау жүрші!»

(Соңы. Басы 1-бетте)

Қала мен аудандарда да Қарттар күніне арналған іс-шаралар ерекше мазмұнмен ұйымдастырылмақ. Мәселен, Приозерск қаласында өнегелі ғұмыр кешкен 150 зейнеткер мен мерейтой иесіне құрмет көрсетіледі. Осы мақсатқа жергілікті бюджеттен 2,3 миллион теңге бөлініп, қарияларға арнайы сый-сияпат табысталамақ. Ал, Нұра ауданында ең егде жастағы екі қарияның шаңырағына аудан әкімі арнайы барып, мерекемен құттықтамақ.

Өңірде аға буын өкілдерінің қоғамдық өмірдегі белсенділігін арттырып, олардың мол өмірлік тәжірибесі мен кәсіби біліктілігін қоғам игілігіне пайдалануға бағытталған маңызды жобалар сәтті жүзеге асырылуда. Соның бірі өткен жылдан бері іске қосылған «Алтын жас» жобасы. Жоба талаптарына сәйкес, жұмысқа орналасқан зейнеткердің жалақысының 50 пайызын жұмыс беруші төлесе, қалғаны жергілікті бюджет есебінен субсидияланады. Жобаның нәтижесі де көңіл қуантады. Былтыр оның аясында 542 адам тұрақты жұмысқа орналасса, биыл бұл көрсеткіш 715 зейнеткерге жеткен. Ардагерлер жүргізуші, күзетші, бухгалтер, тәрбиеші, мұғалім секілді түрлі мамандықтар бойынша еңбек етіп, өз тәжірибесін кейінгі буынмен бөлісуде.

Аталған бағдарламаның игілігін көріп отырған ардагерлердің бірі – Нариман Жүнісова. Өзі – Қарағандыдағы Мағжан гимназиясында 25 жыл бойы еңбек еткен білікті маман. Ширек ғасыр уақыттың дене тәрбиесі пәнінен сабақ беріп, мектеп оқушыларын спортқа баулумен өткізген. 2023

жылы зейнетке шығып, содан кейін екі жылдай үйде отырады. Ал, 2025 жылы қызы анасына өңірде іске қосылған «Алтын жас» жобасы туралы айтып, ақпаратпен таныстырады. Содан соң Нариман Жұмаділдәқызы жоба талаптарын зерделеп, қажетті құжаттарын жинап, бағдарламаға қатысуға өтініш береді. Нәтижесінде, сол жылы Қарағандыдағы «Дарынды бала 2» балабақшасына дене шынықтыру нұсқаушысы болып жұмысқа орналасады. Бүгінде тәжірибелі маман өз ісін қайта жалғастырып, бүлдіршіндер тәрбиесіне өз үлесін қосып келеді.

– Балабақшада алты топқа сабақ беремін. Балалардың жас ерекшеліктеріне қарай әр топқа жеке бағдарлама әзірлеп, сабақ өткіземін. Меніңше, бұл – зейнеткерлер үшін өте пайдалы жоба. Біз секілді өмір бойы еңбек етіп, жұмыс істеуге дағдыланған адамдар зейнетке шыққан соң үйде отыра алмайды. Қазір еңбек еткісі келген адамға мүмкіндік көп. Екі қолға бір күрек табылады. Адам үнемі қимыл-қозғалыста болса, өзін сергек сезінеді. Зейнетке шыққаннан кейін екі жылдай үйде отырдым. Қазір қайтадан жұмысқа орналасып, өзімді әлдеқайда жақсы сезіне бастадым. Денсаулығым да жақсарды. Осындай игі бастамалар көбейсе берсе екен деймін, – деді Нариман Жұмаділдәқызы.

Қартын қадірлеу – халқымыздың қанға сіңген қасиеті. Ал, аға буынға көрсетілген құрмет пен жасалған қамқорлық келер ұрпаққа көрсетілген өнеге деп түйдік. Өйткені, қариясы қазына болған елдің рухани байлығы да, берекесі де баянды болмақ.

• ДЕРЕК ПЕН ДӘЙЕК

Халықаралық қарттар күні – 1990 жылы 14 желтоқсанда БҰҰ Бас ассамблеясында бекітіліп, жарияланды.

Бүгінде елімізде ғасырлық межеден асқан 44 зейнеткер бар.

«Азаматтарға арналған үкімет» мемлекеттік корпорациясының дерегіне сәйкес, әйелдер арасында еліміздегі ең жасы үлкен зейнеткер – 106 жаста.

Қазіргі таңда Қазақстан бойынша 2,4 миллионнан астам азамат зейнетақы төлемдерін алады. Олардың 64%-ы – әйелдер, 36%-ы – ер адамдар.

Қарағанды облысында 75 жас-тан асқан тұрғындарға жергілікті бюджеттен 21 625 теңге көлемінде біржолғы әлеуметтік төлем беріледі.

Өңірде біржолғы әлеуметтік төлемді 43 405 қария алады. Ол үшін жергілікті бюджеттен 938,6 млн теңге бөлінген.

• АМАНАТ

Атамның ақ батасы

Жақында кітап толы сөремді ақтарып отырып, сарғайған бір жапырақ қағазға көзім түсті. Сөйтсем, сонау жылдары жоғалтпай алдым деп ойлап жүрген қымбат дүнием екен. Атамның маған қағазға түсірген ақ батасы. Бір кітаптың арасына ұқыптап бүктеп салып қойыппын. Бата 22 жыл бұрын мен балабақшаға барғанда берілген еді.

Ербол ЕРБОЛАТ, «Ortalyq Qazaqstan»

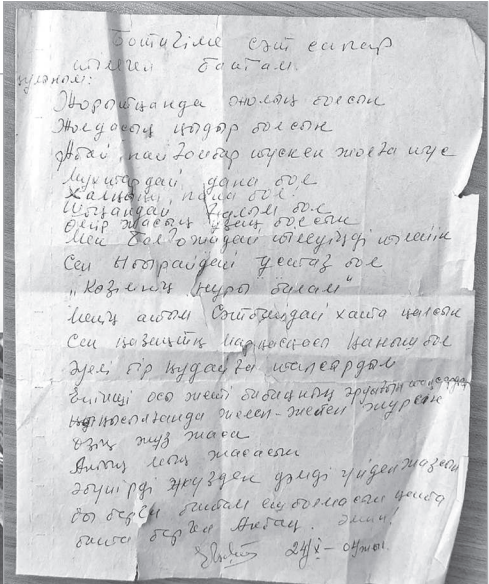
Бұл 2004 жылдың күзі. Мен бір жасымнан ата мен әжемнің бауырында болдым. Олардың мейіріміне бөленіп өстім. Алты жасымда мені балабақшаға беретін болды. Қалаға жетпек. Ал, атам мен әжемнен алғаш рет ұзағалы тұрмын. Жанарыма жас толып, әлдебір қимастық кеудемді қысты. Сөйтіп, мені қалаға алып кетуге келген көліктің жолға шығуын өзімше соза бердім. Ананы-мынаны сылтауратып, енді бір нәрсені ұмытып қалғандай болып, әйтеуір жүрісті бөгей бердім. Жан-жақтан ел жиналып, «Жүр енді!» деп асықтырып, кейбірі ұрысып та жатты. Мен болсам, атамның қасынан айналып шыққым келмеді. Сонда атам марқұм менің қимай тұрғанымды сезді ме, әлде баланың көңілін жұбатқысы келді ме, әйтеуір жанымға жақындап:

– Кел, мен саған батамды берейін. Қағазға жазып беремін. Соны жоғалтпа. Қаріп таныған уақытта өзің оқып, өзің сақта, – деді. Сөйтті де бір ақ паракты

алып, үстелге жайғасты. Мен үнсіз қарап тұрдым. Атам асықпай отырып, ақ қағазға бірденелерді жазып жатты. Сөйтті де оны ұқыптап бүктеп, қолыма ұстатты. Сол сәтте атамның бұл қағазды маған не үшін аманаттап отырғанын толық түсінбеген шығармын. Бірақ, мен үшін ең маңыздысы атамның қасында тағы да ұзақ тұру еді.

Көп ұзамай көлік қалаға бет алды. Ал, мен болсам жапандағы ақ үйдің алдында қол бұлғап қалып бара жатқан атамды қи-

май, еріксіз жылап жібердім. Алыстаған сайын ақ үй де, аула да, бала кезімнің ең ыстық мекені де біртіндеп көзден бұлдырай берді. Алыстай берді...

Арада 22 жыл өтті. Ақ қағаздың өңі кетіп, сарғайған. Бірақ, қара сиямен жазылған әрбір сөз әлі де сол қалпы. Сайрап тұр.

«Құлыныма сәт сапар! Жорытқанда жолың болсын, жолдасың қыдыр болсын!

Абай пайғамбар түскен жолға түс! Мұхтардай дана бол, халқыңа

пана бол! Шокандай ғалым бол, өмір жасың

ұзақ болсын! Мен Балғожадай тілеуіңді тілейін, сен

Ыбырайдай ұстаз бол! «Көзімнің нұры – балам»

Менің атым Сана бидей хатта қалсын. Сен қазақтың марқасқасы Қаныш бол. Әуелі бір Құдайға тапсырдым. Сені осы жеті бабанның әруағына тапсырдым. Қысылғанда желеп-жебеп жүрсін. Өзің жүз жаса, атын мың жасасын. Әбүйірді түзден, дәмді үйден жазсын. Осы берген батам еш болмасын! Әмин! Бата берген Атам». Соңында: «24 қазан, 2004 жыл» деген дата мен атамның қолы қойылған.

Кейде уақытты кері айналдырғың келеді екен. Бала күнгі сол бір сәтке қайта оралып, атамның жанында тағы бір сәт тұрып, ақ батасын тағы бір рет естіп, маңдайыңнан сипаған алақаның қайта сезінсе ғой?! «Жоғалтпа» деп қолыма ұстатқан бір жапырақ қағазына қарап отырып, атамның маған деген үміті мен ақ тілегінің де осы қағаздың ішінде сақталғанын түсіндім.

Арада қаншама уақыт өтсе де, атамның сол кездегі бейнесі әлі көз алдымда. Сол күні берген батасы да менімен бірге келеді. Сол ақ тілектің жылуын сезініп, атамның батасы мені әлі де қолдап, желеп-жебеп жүргендей күй кешемін...

Суреттер автордың жеке мұрағатынан

Құмар ойын құрсауындағы құлдық

Бүгінде жасөспірімдердің қауіпсіздігі тек мектептегі тәртіп пен немесе ата-ананың бақылауымен шектелмейді. Интернет пен әлеуметтік желілердің мүмкіндігі кеңейген сайын балаға әсер ететін қауіптің түрі де көбейіп келеді. Соның бірі – құмар ойындарға тәуелділік. Әсіресе, онлайн платформалардың қолжетімді болуы бұл мәселені қоғам назарынан тыс қалдырмай, алдын алу жұмыстарын күшейтуді талап етеді.

Аида РАХЫМҚҰЛ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Осы мақсатта №19 жалпы білім беретін мектепте оқушылар мен ата-аналарға арналған «Лудомания: қалай анықтауға және алдын алуға болады» тақырыбында білім беру модулі өтті.

Кездесудің басты ерекшелігі – мәселенің бір ғана қырын емес, құқықтық, қаржылық және әлеуметтік аспектілерін қамтуы. Оқушылар мен ата-аналарға түрлі сала мамандары құмар ойынның салдары, оған тартылудың жолдары және одан қорғану тәсілдері туралы жан-жақты түсінік берді. Жиында Қарағанды облысының прокуратурасы, полиция департаменті, Қазақстан Республикасы Қаржылық мониторинг агенттігінің Қарағанды облысы бойынша экономикалық тергеп-тексеру департаменті мен облыстық әділет департаментінің өкілдері сөз сөйледі.

Мамандар лудоманияға алып келетін себептің бірі – тез әрі оңай ақша табуға деген ұмтылыс екен-

Қолдағы жағын Арайым Қоспаева

дігін атап өтті. Адам бастапқыда аз ғана қаражатпен ұтысқа жетуді көздеуі мүмкін. Алайда, уақыт өте

келе, ойынға деген тәуелділік күшейіп, қаржылық қиындықтарға, отбасылық жанжалдарға, тіпті, құқық бұзушылықтарға соқтыруы ықтимал.

– «Заң мен тәртіп» қағидаты аясындағы мұндай кездесулердің

жұмысы, ең алдымен, отбасынан және білім беру ұйымдарынан басталуы керек. Біз осы бағдарлама аясында мектептер мен жоғары оқу орындарында тұрақты түрде семинарлар, форумдар мен кездесулер өткіземіз. Бір ғана се-

– деді әділет департаментінің мәжбүрлеп орындату бөлімінің аға сот орындаушысы Гүлфайруз Саттыбаева.

Жиында онлайн-казинолар мен заңсыз букмекерлік платформалардың қауіпіне де ерекше назар аударылды. Қазыбек би атындағы аудан прокуратурасының бөлім прокуроры Ибрагим Токтасын азаматтарды интернеттегі күмәнді ұсыныстарға сақтықпен қарауға шақырды.

– «Жеңіл табыс» пен «кепілдендірілген ұтыс» туралы жарнамаларда артында қаржылық шығын мен алаяқтық тәуекелі болуы мүмкін. Сондықтан, азаматтар күмәнді платформаларға ақша аудармай, банктік деректерін бөгде адамдарға бермеуі керек. Ең бастысы – құмар ойында кепілдендірілген табыс болмайды, – деді Ибрагим Токтасын.

Прокуратура өкілдері кәмелетке толмағандардың құқықтарын қорғау мәселесіне тоқталып, жасөспірімдерді құмар ойындарға тартқаны үшін заңнамада көзделген жауапкершілікті түсіндірді. Ал, полиция қызметкерлері құқық бұзушылықтың алдын алу жолдарына тоқталып, интернет пен әлеуметтік желілер арқылы балалардың түрлі ойын платформаларына тартылу қаупі туралы айтты.

Құмар ойынның көлеңкесінде интернет-алаяқтық мәселесі де

• БАСПАСӨЗ ТУРЫ

Сумен жабдықтау жақсарады

Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Қарағанды облысы бойынша табиғи монополияларды реттеу департаменті Теміртау қаласының «Оқжетпес-Т» ЖШС сумен жабдықтау нысандарында облыстағы бұқаралық ақпарат құралдары өкілдерімен баспасөз туры өткізді.

Ержан ИМАШ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Бұл «Оқжетпес-Т» ЖШС аталған құрылысшылар қаласы мен оған қарасты Ақтау кентінің тыныс-тіршілігін қамтамасыз етіп, коммуналдық қызмет көрсететін негізгі ірі кәсіпорынның (табиғи монополия нысаны) бірі болып табылады. Ол кешегі күнге дейін Теміртаудағы Жылу-энергия орталығы өндіретін жылу энергиясын беру және бөлу, жылумен жабдықтаумен (тұрғын үйлер мен ғимараттарға жылу жеткізу) 100 пайыз, бөліп-тарату желілері арқылы су берумен (халықты және кәсіпорындарды ауыз сумен және шаруашылық суымен қамтамасыз ету) 80 пайыз, саркынды суларды бұрумен (ағынды суларды қабылдау және бұрумен) де 80 пайыз айналысып отырса, осыдан екі жыл бұрын электр энергиясын беру және (немесе) бөлу міндетін «Қарағанды-Жарық» ЖШС қүзыретіне беріпті.

Жалпы, «Оқжетпес-Т» ЖШС қызметін Теміртау қаласының Орталық және Шығыс бөліктерінде тұратын және Ақтау кентіндегі 65 мың абонент пайдаланатын көрінеді.

Міне, осы «Оқжетпес-Т» ЖШС бас директоры Роман Опелендердің айтуынша, 2025 жылы

кәсіпорында өздерінің инженерлік тораптарын реконструкциялау жөніндегі инвестициялық бағдарлама қабылдап, бекіткен. Жаңғыртылатын тораптардың жалпы ұзындығы 9 мың метрді құрап, бағдарлама сумен жабдықтау жұмыстарын да қамтиды.

Осы инвестициялық жоба бойынша қолға алынған нысандардан біздің ең бірінші барғанымыз Қарағанды-Теміртау магистральдық су айрығының жаңғыртылу құрылысы болды. Оның бас мердігері «НС-Система» ЖШС

бұл Қарағандыдан Теміртауға дейін көтерме сорғы станциясының құрылысымен қоса 27 шақырым су құбырларын тартуды өткен жылдың сәуір айында бастап, 2027 жылдың тамыз айында аяқтағалы отыр. Осы нысанның екі учаскесіндегі 12 адам мен 3 экскаватор қазірде екі ауысыммен жұмыс істеуде.

Бұл нысанның құрылысын жүргізуге ондағы апаттылық деңгейінің жоғарылығы (2025 жылы 24 ақау анықталып, жойылған) мен су өткізгіш құбырлардың әбден

ескіргені (90 пайыз) себеп болған еді. Енді оларды жаңғырту ісі толығымен тәмамдалғаннан кейін сумен жабдықтау тораптарының техникалық жағдайы да жақсарып, ресурстарды жоғалту да азаймақ.

Келесі болған нысанымыздағы жұмыстар толық аяқталғанын аңғардық. Қырат басындағы бұл станцияда резервуарға келетін су электролиз әдісімен натрий гипохлоридімен зарарсыздандырылып, одан әрі тазартылған ауыз су тұтынушыларға жол тартады. Бұрынғыдай суды зарарсыздандыруға сұйық хлорды қолдану үш жылдан бері ұмытылғанын да айтуымыз керек.

Бас мердігер «Корпорация ОК» ЖШС жобалық-сметалық құны 373 миллион 600 мың теңгеден асатын бұл жобаны биылғы мамыр мен тамыз айлары аяғында орындап шығып, сол мерзім ішінде 4,5 шақырым жер қазылып, 500 метр құбыр төселген.

Теміртау қаласының ты-

ныс-тіршілігін қамтамасыз ететін осынау маңызды нысандардың құрылысына тапсырыс берген қалалық тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық және автомобиль жолдары мен жолақ жөгінің көлігі бөлімі тарапынан да мердігерлерге қойылатын кінә жоқ көрініді бізге. Өйткені, екі тараптың да көздегені – теміртаулық тұрғындарды таза және сапалы ауыз сумен қамтамасыз ету.

ТЕМІРТАУ

Суреттер автордан

Жаңғырудағы жаңа қадам

Саранда коммуналдық инфрақұрылымды жаңарту жұмыстары бірнеше бағытта қатар жүріп жатыр. Қалада 11 шақырым су құбыры мен 9,4 шақырым көріз желісі тартылды. Сонымен бірге, Жамбыл, Саран және Шахтер көшелеріндегі 18 көппәтерлі тұрғын үйдің қасбеті мен шатырын жөндеу қолға алынды.

Салтанат ІЛІЯШ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Қала үшін ең маңызды бағыттың бірі – су құбыры желілерін қайта жаңғырту. Жобаның үшінші кезеңі аяқталуға жақын. Осы уақытқа дейін 11 шақырым құбыр тартылып, магистральдық учаскелердің құрылысы толығымен біткен.

Қазір негізгі жұмыс тұрғындарды жаңа желіге қосуға бағытталған. Мамандар құдықтар орнатып, абоненттерді қосу жұмыстарын жүргізіп жатыр. Бұл – жобаның соңғы әрі тұрғындар үшін ең маңызды кезеңінің бірі.

Шахта 106 кентінде, Шағызстройқа ауданында, Горняк және Іа шағынаудандарында, Волынская, Московская және Шахтерская көшелерінде, сондай-ақ, 106-орамда құрылыс-монтаж жұмыстары толық орындалды. 28-орамдағы жұмыс та мәреге тап қалды.

Инженерлік желілер – қаланың сырт көзге байқала бермейтін, бірақ, күнделікті тіршіліктің қалпыты жүруін қамтамасыз ететін негіз-

гі жүйелерінің бірі. Сондықтан, су мен көріз желілерін жаңарту, ең алдымен, олардың сенімділігін арттыруға және тұрғындарға көрсетілетін коммуналдық қызмет сапасын жақсартуға бағытталған.

Сарандағы жаңару жер астындағы коммуникациялармен ғана шектелмейді. Биыл қалада көппәтерлі тұрғын үйлердің қасбеттері мен шатырларын ағымдағы жөндеу басталды.

Жобаға Жамбыл, Саран және Шахтер көшелеріндегі 18 көппәтерлі тұрғын үй енгізілген. Жұмыстар 2026-2027 жылдарға есептелген.

Көпқабатты үйлердің қасбеті – қаланың жалпы сәулеттік келбетін қалыптастыратын негізгі элементтердің бірі. Ал, шатырдың жағдайы ғимараттың қаншалықты ұзақ әрі қауіпсіз пайдаланылатынына тікелей әсер етеді.

Жөндеу нәтижесінде ғимараттардың пайдалану сапасын жақсартып, құрылыс конструкцияларының қызмет ету мерзімін ұзарту көзделген. Бір мезгілде көшелердің де келбеті жаңарып, тұрғын аудандардың ортақ сәулеттік бейнесі ретке келек.

Осылайша, Саранда қолға алынған жұмыстар қаланың екі маңызды бағытын қамтып отыр. Бір жағынан, тұрғындардың күнделікті тұрмысына қажетті су және көріз жүйелері жаңартылса, екінші жағынан, көппәтерлі үйлердің жағдайы мен қаланың сыртқы келбетіне көңіл бөлінуде.

Сурет облыс әкімдігінің сайтынан

Анадолыда асқақтаған Манарбек үні

Тоқырауыннан түлеп, қазақтың әні мен күйіне өшпес өрнек салған Манарбек Ержановтың мұрасы Анадолы төрінде жаңғырды. Әншілік, күйшілік, сазгерлік һәм актерлік өнерді бір бойына тоғыстырған дара тұлғаның 125 жылдығына орай Қарағанды облысының өнерпаздары Анкара мен Аланья қалаларында концерт беріп, Арқаның асыл қазынасын бауырлас жұртқа танытты. ТҰРКСОЙ төріндегі тағылымды басқосуда Манарбектің өнердегі өнегесі мен мұрасын кейінгі ұрпаққа жеткізудің жайы қозғалды. Жергілікті жұртшылық пен туристердің ыстық ықыласына бөленген мерейтойлық сапарда баба шығармаларын бүгінгі буынның орындауында тыңдаған қауым қазақ өнерінің қуатына қанықты. Манарбек мұрасын ұлықтауға туған топырағынан аттанған өнерпаздар осылайша Арқа өнерінің өрісін кеңейтіп қайтты.

Мағжан ҚҰДАЙБЕРГЕН,
«Ortalyq Qazaqstan»

Өнермен өрілген ғұмыр

Манарбек өнерінің бастауында Ақтоғайдың әні мен күйге бай ортасы тұр. 1901 жылы осы өңірде дүниеге келген болашақ өнерпаздың әкесі Ержан күйшілікпен қатар зергерлік, ұсталық кәсіпті меңгерген екен. Анасы Нақбаланың да ауыл арасына танылған әншілігі болған. Бала көңілге ұялаған әнге құштарлықтың әуелгі ұшқыны анасының ықпалымен оянған. Кейін сол ынтыздарлық оны өнердің өріне жетеледі.

Жас Манарбектің талабын танып, домбыраның сырын ұғындырған ұстазы – әнші әрі күйші Кусенбай. Оның тәлімінен ән мен күйді қатар игерген өнерпаз ел ішіндегі қазынаны көкірегіне жинап өсті. Шашубайдың өнегесі,

да кеңінен танытуға жетелейді.

Манарбектің әншілігін сөз еткенде сазгерлігіне, күйшілігін зерделегенде орындаушылық шеберлігіне сүйінесің. Бір бойына тоғысқан өнердің осы қырларын тұтас таныту мерейтойдың мазмұнын тереңдетіп түседі. Арқадан аттанған өнерпаздардың Түркиядағы бағдарламасында да ән мен күй, сахналық мұра мен өнерпаздың ғұмыр жолы қатар ұсынылды.

Түркі төріндегі тағылым

Мерейтойлық сапардың Анкарадағы бағдарламасы Манарбек мұрасын зерделеген дөңгелек үстел мен шығармаларын жаңғыртқан концертті қамтыды. ТҰРКСОЙ, Қазақстанның Мәдениет және ақпарат министрлігі және Қарағанды облысының әкімдігі бірлесіп ұйымдастырған басқосу халықаралық ұйымның бас ғимаратында өтті.

ма басқармасының басшысы Ғалымжан Өтелбай.

Кеште Абай атындағы Мемлекеттік сыйлықтың иегері, ақын Серік Ақсұңқарұлы «Манарбек Ержановтың дәуірі туралы баллада» атты жырын оқыды. Өнерпаздың өмірі мен шығармашылық жолын баяндайтын деректі фильм де көпшілік назарына ұсынылды.

Дөңгелек үстелде қозғалған ойлар концерттік бағдарламада өнердің өз тілімен жалғасты. «Арқа сазы» фольклорлық ансамблі мен Сержан Мұсайын, Гүлмира Тапай, Дәуренбек Әрқенов,

Тәттімбет атындағы саябақта 2023 жылы бой көтерген ескерткіш қазақ өнеріне көрсетілген құрметтің белгісі болып тұр. Тәттімбет пен Манарбек мұрасының арасындағы сабақтастық та ерекше екені даусыз. Бір топырақтан түлеген өнердің қос арнасы Анкарада қайта тоғасты. Күй алыбының ескерткішіне тағзым еткен өнерпаздар Манарбектің шығармаларын орындау арқылы сол дәстүрдің бүгінгі жалғасын танытты.

Арқа сазының айбыны

Анкарада шырқалған Арқа әуені Аланьядағы концертте жалғасын тапты. Қалалық мәдениет орталығында өткен кеш Қазақстанның Түркиядағы елшілігі, ТҰРКСОЙ, Аланья муниципалитеті (әкімшілігі) және «Yeni Alanyalılar» платформасының қолдауымен ұйымдастырылды. Мұнда да Манарбектің өмірі мен өнер жолына арналған бейнематериал көрсетіліп, «Арқа сазы» ансамблі сахнаға шықты.

Аланьядағы кеште сөз алған профессор Дүйсен Қасейінов Манарбектің шығармашылық даралығына тоқталды.

– Манарбек Ержанов – қазақ мәдениеті мен өнерінің алтын қорында ойып тұрып орын алатын дара құбылыс. Ол – туған халқының қуанышы мен мұңын, асыл аңсары мен асқақ рухын ән-күйіне арқау еткен бірегей тұлға. Әншілік, күйшілік, сазгерлік пен актерлік

уырлас халықтардың тамырын тереңдетіп, бірлігін бекемдей береді. Осынау тағылымды сапардың жоғары деңгейде өтуіне мұрындық болған, Манарбек мұрасын ұлықтауға үлес қосқан барша ұйымдастырушыларға, Қарағанды облысының өнерпаздарына және қолдау көрсеткен азаматтарға шын жүректен ризашылығымды білдіремін. Бабалар аманаты мен Арқа өнерінің өрісі әрдайым кеңейе берсін, – деді Дүйсен Қорабайұлы.

Кешке арналған бағдарламада Манарбектің «Сайра, бүлбұл», «Паровоз» әндеріне, «Орталық» күйіне орын берілген. Тәттімбеттің «Сарыжайлауы», Ықыластың «Аққуы», Дәулеткерей мен Құрманғазының шығармалары да ұлттық музыка қазынасының кең өрісін танытуға бағытталған. Нұрлытаң Саятқызының орындауындағы түрік әні де бағдарламаға енгізілген. Бауырлас жұрттың өз әуеніне деген осы ықылас кештің мазмұнын толықтырды. Жергілікті тұрғындар мен туристер қазақ өнерпаздарын жылы қабылдады.

– Бауырлас елге барып, төл өнерімізді төрге оздырып қайтқанымызға бек қуаныштымыз. Қарағандының абыройы асқақтап, Арқаның әні мен күйі Анадолыдағы мерейтойға үлес қосып, Арқа өнерінің арнасы қашанда кең. Бізге дейін де небір дауылпаздар өтті, бізден кейін де сол дәстүрдің жүгін көтеретін таланттар боларына сенемін. Осы сапарда жастардың та-

Әміренің орындаушылық шеберлігі де талабын ұштады. Біржан сал, Ақан сері, Жарылғанберді, Естай әндерін меңгеру арқылы Арқаның ән дәстүріне бойлап, өз үнін қалыптастырды.

Өнерге іңкәрлік оны үлкен сахнаға алып келді. 1928 жылы Қазақ драма театрына қабылданған Манарбек әншілік қабілетімен бірге актерлік дарынын да танытты. Ахмет Жұбановтың «Замана бүлбүлдары» еңбегінде Жұмат Шаниннің оның осы екі қасиетін қатар дамытуға ден қойғаны айтылады. Театрдағы тәлім, сахнадағы үздіксіз ізденіс әр рөлдің болмысына үңіліп, кейіпкерін нанымды сомдауға үйретті.

1934 жылы музыкалық театр ашылғанда, Манарбек оның негізгі артистерінің қатарынан көрінді. «Айман-Шолпандағы» Жарас, «Қыз Жібектегі» Шеге, «Абайдағы» Әзім, «Біржан-Сарадағы» Естай бейнелерінде әншілік пен актерлік шеберлігі тоғысты. Ел ортасында кешіртқанмен өнерпаздың кәсіби сахнадағы ізденістері қазақтың театр және опера өнерінің орнығу кезеңімен сабақтасып жатыр.

Сазгерлік болмысы да өз алдына зерделуге тұрарлық. «Паровоз», «Қуанамын», «Сайра, бүлбұл» секілді әндері Манарбектің өмірден түйгенін әуентке айналдыра білгенін танытады. Жұбанов «Паровоздың» домбырамен сүйемелінде пойыз дөңгелегінің жүрісі сезілетінін атап көрсетеді. Күнделікті тіршіліктегі қозғалысты саздың тілімен бейнелеуінен композитордың байқағыштығы мен орындаушылық тәжірибесі көрінеді.

Ал, «Орталық», «Өрнек», «Жорға», «Жетісу», «Шалқар көл», «Аққу» күйлері өнерпаздың домбырамен өрнектеген жан сырын жеткізеді. Академик Ахмет Жұбанов бұл туындыларды құлкен көркем қазына» деп бағалап, олардың оркестр, опера, балетке арқау болар мүмкіндігін жоғары қойған. Осы бағамнан өзі Манарбектің күй мұрасын тереңірек зерттеп, сахна-

Жиынға Қазақстанның Түркиядағы елшісі Еркебұлан Сапиев, профессор, ТҰРКСОЙ-дың бұрынғы Бас хатшысы Дүйсен Қасейінов, облыстың мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасының басшысы Ғалымжан Өтелбай, түркі елдерінің дипломаттары мен өнер жанаһырлары қатысты.

Дөңгелек үстелде ТҰРКСОЙ Бас хатшысы Сұлтан Раев Манарбек шығармашылығын халықтың рухани болмысымен сабақтастыра бағалады.

– Оның өнері қазақ даласының кең кеңістігін, халықтың қуанышы мен қайғысын, арманы мен рухани болмысын айшықтады, – деді Сұлтан Раев.

Бас хатшы музыканың түркі халықтарын жақындастырып, ортақ тамырын танытатын қасиетіне де тоқталды. Ал, елші Еркебұлан Сапиев мұндай кездесулердің Қазақстан мен Түркия арасындағы мәдени байланысты тереңдетінін атап өтті. Ғалымжан Өтелбай өз баяндамасында әнді халықтың жады, ұрпақа қалатын аманат ретінде бағалады.

– Тілі мен ділі туыс бауырлас елдің құшағына еніп, Арқаның әні мен күйін Анадолы төрінде жаңғыртқанымызға қуаныштымыз. Қазақ өнерінің талай дарбазын түлеткен қазыналы Қарағандыдан үлкен делегация болып келіп, Манарбек атамyzдың мұрасын ұлықтаудың өзі – бір ғанибет. Ән – халықтың жады, ұрпақа қалатын аманат. Манарбектің өнерінен қазақтың жан дүниесін, туған даласының тынысын танимыз. Сондықтан оның шығармаларын бауырлас жұртқа таныту арқылы елдік болмысымызды, ұлттық өнеріміздің қадір-қасиетін де паш етеміз. Сарыарқадан жеткен саздың Анадолы төрінде ықыласпен тыңдалуы біз үшін қымбат. Мұндай жүзделулер өнердегі сабақтастықты бекітіп, бауырлас халықтардың рухани жақындағын тереңдетіп түседі, – деді облыстық мәдениет, архивтер және құжатта-

Нұрлытаң Саятқызы бастаған орындаушылар қазақтың дәстүрлі музыкасын Анкара жұртшылығына ұсынды.

Сержан Мұсайын орындаған Шегенің ариясы Манарбектің әншілік пен актерлік өнерді қатар ұстаған болмысын еске түсірді. «Қыз Жібектегі» осы бейнеге оралу орындаушыдан шығарманың сазын меңгерумен бірге кейіпкердің мінезін де ашуды талап етеді. Сержанның толғанысынан сол жауапкершілік аңғарылады.

– Манарбектің әндерін шырқағанда ерекше толқисын. Әр шығармасына үңілген сайын оның әншілік болмысының тереңдігін сезінесің. Әсіресе, Шегенің ариясын орындаудың жауапкершілігі үлкен. 1936 жылы Мәскеуде өткен Қазақ өнерінің онкүндігінде Манарбек атамyz осы бейнесімен жұртшылықты тәңті еткен еді. Сол арияны бүгін бауырлас елдің сахнасында орындағанда, осындай өнер иесінің мұрасына құрметпен қараудың салмағын сезіндім. Дәл Манарбектей шырқай алдым деп айта алмаймын. Оның дауысында дауа қуат пен орындауындағы даралыққа жету оңай емес. Дегенмен, ата аруағына деген құрметіммен барынша талпынып, шығарманың табиғатын жеткізуге тырыстым. Манарбек әндерін орындаған сайын өзіне қоятын талабың да күшейеді. Ол өнерпазды үнемі ізденуге жетелейді, – деді Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Сержан Мұсайын.

Мәдени кеш барысында түркі дүниесінің байланысын дамытуға үлес қосқан азаматтарға құрмет көрсетіліп, ТҰРКСОЙ марапаттары мен естелік тартулар табысталды. Өнер арқылы табысқан жұрттың өзара ықыласы осы сый-сияпаттардан да көрінді.

Анкарадағы сапар аясында делегация Тәттімбет Қазанғапулының ескерткішіне арнайы барып, гүл шоқтарын қойды. Арқаның шертпе күйі алыбын Анадолы төрінде ұлықтау мерейтойлық сапардың мазмұнын толықтырды.

өнерді бір бойына тоғыстырған феноменнің кейінгі ұрпаққа қалдырған асыл мұрасы – уақыт өткен сайын құны артпаса, еш өшпейтін мәңгілік қазына. Мұндай заңғар тұлғаларымыздың мұрасын уақыт шаңына көмбей, бүгінгі буынның санасына сіңіру – өнердегі сабақтастықтың жарқын көрінісі. Алтын Арқаның топырағынан өріп шыққан ұлы даланың үні бүгін Анадолы төрінде қайта жаңғырып жатқанында үлкен мән бар. Кезінде Манарбек бабамyz салған сара жолдың бүгінгі жалғасы мен өнегесі осындай тағылымды басқосулар арқылы жаңа белеске көтеріледі.

Қарағанды өңірі – бағзыдан қазақ өнерінің, сал-серілер дәстүрінің қарашаңырағы, сарқылмас қазынасы. Туған топырақтан бастау алған осы тағылымды сапар түркі дүниесінің мәдени-рухани байланысын жаңа белеске көтеріп, бауырлас елдер арасындағы алтын көпірді нығайта түсері сөзсіз. Мұндай рухани сабақтастық ба-

лабы мен өнерге ықыласын көріп, көңіліміз маркайды. Оларға дән ризамыз. Манарбек атамyzдың өлмес мұрасы – күллі түркі жұртына ортақ рухани қазына. Концерттер мен қатар, дөңгелек үстелде бас қосып, сол мұраны таныту мен зерделеудің жайын ақылдастық. Әлі де назар аударуды қажет ететін дүниелер бар. Басқосуда қозғалған ойлар алдағы ізденістерге ұласып, Манарбек өнерінің өрісін кеңейте түссе дейміз, – деді Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Жаксыкелді Кемалов.

Мұраның бүгінгі тынысы

Манарбек шығармаларын бүгінгі тыңдарманға жеткізіп жүрген өнерпаздардың бірі – Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Дәуренбек Әрқенов. Әншінің мерейтой иесінің әндері мен күйлерін «Бақыт жыры» жинағына топтастыруы да осы жолдағы еңбегін танытады. Өнерпаздың 115 жылдығына орай әзірленген жи-

үйренуді, өзінді жетілдіруді талап етеді. Жастардың бойынан сондай талпынысты көргіміз келеді. Өзіміздің де алдағы уақытта Манарбек Ержанов туралы поэма жазсам деген ойым бар. Оның тағдыры мен өнердегі тұлғасын жырға арқау етіп, осы бір дара болмысты қаламмен танытсам деймін, – деді Мемлекеттік сыйлықтың иегері Серік Ақсұңқарұлы.

Манарбек мұрасын насихаттау биылғы мерейтой аясында Қарағандыда да жалғаспақ. 4-6 қараша аралығында өнерпаздың есімін елестен алғашқы республикалық байқауды өткізу жоспарланды. Қали Байжанов атындағы концерттік бірлестік пен облыстық мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасы бірлесіп ұйымдастыратын жоба концерттен басталып, өнер сайысына ұласады.

Суреттер облыстың мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасының баспасөз қызметінен

МӘДЕНИ МҰРА

Қазынаға қатан бақылау

Мемлекеттік қаржыны тиімді басқару – елдің экономикалық тұрақтылығы мен әлеуметтік дамуының негізгі кепілінің бірі. Ал, бюджет қаражатының қайда, қандай мақсатқа және қаншалықты тиімді жұмсалып жатқанын бақылауда қазынашылық жүйесінің орны айрықша. Бүгінде бұл сала да цифрлық жаңғырудың жана кезеңіне аяқ басты. Қазынашылық операцияларды бір ортадан басқару, биометриялық сәйкестендіруді енгізу және келешекте цифрлық теңгені пайдалану бюджет қаражаты қозғалысының ашықтығын арттыруға бағытталған.

Қазақстан Республикасының Бюджет кодексі аясында қазынашылық жүйесіне жүктелетін міндеттер де кеңейіп келеді. Атап айтқанда, квазимемлекеттік сектор субъектілерінің қаражатын бақылау мен инвестициялық жобалардың іске асырылуын қадағалауға басымдық берілуде.

Бюджеттің қазынашылық атқарылуы ең алдымен бөлінген қаражаттың бюджеттік бағдарламаларда белгіленген мақсаттарға жұмсалудың көздейді. Бұл жұмыс бірнеше негізгі кезеңнен тұрады.

Қаржыландырудың жеке және жинитық жоспарлары бюджет бойынша міндеттемелер мен төлемдерді біріктіретін негізгі қаржылық құжаттардың бірі саналады. Қаражаттың жұмсалуды ақша қалдықтарын ескере отырып бақыланады. Мемлекеттік мекеме тауар сатып алу, жұмыс орындату немесе қызмет көрсету жөнінде шарт жасасқан кезде тиісті міндеттеме бекітілген бюджет жоспарына және шығыс ерекшелігіне сәйкес тіркеледі.

Ал, нақты төлем орындалған жұмыстардың актілері мен оны

растайтын тиісті құжаттар болған жағдайда ғана жүзеге асырылады. Бұған қоса, бюджеттік бағдарламалар шеңберінде токсан сайын қазынашылық мониторинг жүргізіледі. Мұның барлығы бюджет қаражатының мақсатсыз жұмсалудына жол бермеуге бағытталған.

Цифрлық жүйе мемлекеттік бюджеттің атқарылуына қатысты операцияларды бір ортада жүргізуге, оларды басқа ақпараттық жүйелермен байланыстыруға және қаржы қозғалысын бақылаудың тиімділігін арттыруға бағытталған. Осы бағыттағы маңызды құралдардың бірі – «Қазынашылық – клиент» ақпараттық жүйесі. Онда пайдаланушыларға атқаратын функционалдық міндеттеріне сәйкес тиісті рөлдер беріледі. Мемлекеттік мекеменің қаржылық құжаттарына қол қою құқығы мекеме басшысына немесе ол уәкілеттік берген тұлғаға тиесілі.

Жүйеде қалыптастырылатын электрондық құжаттар бюджет заңнамасының және пайдаланушыларға арналған бизнес-процестер жөніндегі нұсқа-

Қолында жеткені Айбек Рахымжан

улықтардың талаптарына сәйкес ресімделіп, қол қою құқығы бар адамның электрондық цифрлық қолтаңбасымен куәландырылады.

Қазынашылық жүйесіндегі қауіпсіздікті күшейтудің келесі қадамы – биометриялық аутентификация. Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік қазынашылық комитеті мемлекеттік басқаруды дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын іске асыру жөніндегі іс-қимыл жоспары, сондай-ақ, білім беру саласында бюджет қаражатын жоспарлау

және игеру кезіндегі сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін төмендетуге бағытталған 2023 жылғы 23 маусымдағы ұйымдастырушылық іс-шаралар жоспары аясында «Қазынашылық-клиент» цифрлық жүйесінде биометриялық аутентификацияны қолдануды жоспарлап отыр.

Жоспар бойынша пайдаланушылар жүйеге кірген кезде және төлем шоттарына электрондық цифрлық қолтаңбамен қол қою барысында міндетті биометриялық сәйкестендіруден өтеді. Өзге рөлдер берілген пайдала-

нушылар үшін жүйедегі жұмыс тәртібі өзгермейді. Яғни, олар жүйеге кіргенде және құжаттарға қол қойған кезде биометриялық аутентификациядан өтпейді.

Қазынашылық жүйесін одан әрі жаңғыртудың бір бағыты ретінде цифрлық теңгені пайдалану да қарастырылып отыр. Оның маңызды ерекшеліктерінің бірі – бюджет қаражатының қозғалысын қадағалау мүмкіндігін кеңейту.

Мемлекеттік қаржыны басқарудағы цифрландырудың басты нәтижесі тек операциялардың

ЦИФРАНДЫРУ ЖӘНЕ ЖАСАҢДЫ ИНТЕЛЕКТ ЖЫЛЫ 2026

жылдам орындалуымен өлшенбейді. Ең маңыздысы – қаржы қозғалысының ашықтығын қамтамасыз ету және әрбір операция бойынша бақылауды күшейту.

Электрондық құжат айналымы, ЭЦҚ, биометриялық сәйкестендіру және қаржы операцияларын цифрлық бақылау бір-бірімен сабақтаса отырып, бюджет қаражатын басқарудың қауіпсіздігін арттыруға қызмет етеді. Бұл өз кезегінде қаражатты мақсатсыз пайдалану тәуекелдерін төмендетуге, күмәнді операцияларды анықтауға және қаржылық тәртіпті нығайтуға мүмкіндік береді.

Қазынашылық – бюджеттен қаражат аударып қана отыратын құрылым емес. Ол мемлекеттік қаржының заңды әрі мақсатты жұмсалуды қамтамасыз ететін бақылау тетіктерінің бірі. Сондықтан, қазынашылық жүйесін цифрландыру – мемлекеттік қаржыны басқарудың сапасын арттырып, бюджет қаражатының қозғалысын барынша ашық етуге бағытталған маңызды қадам.

Бану АХМЕТЖАНОВА,
ҚР Қаржы министрлігі
Мемлекеттік қазынашылық
комитетінің Қарағанды облысы
бойынша мемлекеттік
қазынашылық департаменті
басшысының орынбасары

• ТӘУЕЛСІЗДІК ҚАЛҚАНЫ

Кәсіби даярлық сыналды

Қарағанды облысындағы «Спасск» оқу-жаттығу орталығының полигонында «Айбалта-2026» жедел-тактикалық командалық-штабтық оқу-жаттығуы өтті.

Сурет облыс әкімінің сайтынан

Аида РАХЫМҚҰЛ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Ауқымды әскери іс-шараға «Астана» өңірлік қолбасшылығына қарасты құрамалар мен әскери бөлімдердің 600-ден астам әске-

ри қызметшісі қатысты. Оқу-жаттығуға 50-ден астам қару-жарақ пен әскери техника тартылды.

Жаттығудың негізгі мақсаты – әскерлердің әзірлік деңгейін бағалау, басқару жүйесінің тиімділігін арттыру және бөлім-

шелердің өзара іс-қимылын жетілдіру. Оқу-жаттығу барысында әскери қызметшілер түрлі міндеттерді орындап, басқару органдарының үйлесімді жұмысы мен бөлімшелердің шынайы жағдайға барынша жақын ортада

әрекет ету қабілетін сынады.

– «Айбалта-2026» – республика аумағында өтіп жатқан стратегиялық командалық-штабтық оқу-жаттығудың негізгі кезеңінің бірі. Оның барысында әскери қызметшілердің кәсіби даярлық деңгейін, басқару органдарының үйлесімді жұмысын, сондай-ақ, әскерлердің шынайы жағдайға барынша жақын ортада тиімді қимылдау қабілетін тексердік, – деді Қазақстан Республикасы Қарулы күштері Құрлық әскерлерінің Бас жедел басқармасының бастығы, полковник Қанат Жанкеев.

Оқу-жаттығу кезінде әскери бөлімдердің өзара іс-қимылына және басқару шешімдерін жедел қабылдауына ерекше назар аударылды. Жауынгерлік даярлықтың түрлі бағыттары бойынша тапсырмалар орындалып, әскери қызметшілердің кәсіби машығы шыңдалды. Оқу-жаттығу қорытындысы бойынша басқару органдары мен әскерлердің әзірлік деңгейіне баға беріліп, жауынгерлік даярлықты одан әрі жетілдірудің басым бағыттары айқындалды.

Түнгі тыныштықты бұзған отшашу

Қарағандыда мейрамхана ашылуына орай түнгі уақытта отшашу ұйымдастырған тұрғын анықталып, оған қатысты әкімшілік іс қозғалды. Құқық бұзушылық әлеуметтік желіге жарияланған бейнежазба арқылы белгілі болған.

Жамал СОВЕТКЫЗЫ,
«Ortalyq Qazaqstan»

Қарағандыдағы мейрамхана-барлардың бірінің ашылу салтанаты тұрғындардың тыныштығын бұзған. Мерекелік шара кезінде түнгі уақытта пиротехникалық бұйымдар қолданылып, оның бейнежазбасы әлеуметтік желіде жарияланған. Әлеуметтік желілерге мониторинг жүргізу барысында бейнежазбаны полиция қызметкерлері назарға алып, оқиғаға қатысты тексеру жүргізді. Нәтижесінде отшашуды ұйымдастырған 46 жастағы Қарағанды тұрғыны анықталды. Оған қатысты әкімшілік іс қозғалып, жинақталған материалдар сотқа жолданды.

Полицияның мәліметін-

Сурет ЖІ

ше, жыл басынан бері өңірде анықталған осындай төртінші жағдай. Аталған фактілердің барлығында пиротехникалық бұйымдарды белгіленбеген орындарда пайдалану салдарынан түнгі уақытта тыныштықтың бұзылғаны анықталған. Құқық бұзушылардың барлығы заңда белгіленген тәртіп-

пен жауапкершілікке тартылды.

Мамандардың айтуынша, мерекелік іс-шара өткізу кезінде де қоғамдық тәртіп пен азаматтардың тыныштығын сақтау маңызды. Пиротехниканы белгіленбеген жерде және тиісті талаптарды сақтамай пайдалану айналадағы тұрғындарға қолайсыздық келтіріп қана қоймай,

жауапкершілікке әкелуі мүмкін.

Қарағанды облысының полиция департаменті әлеуметтік желілердегі жарияланымдарға мониторинг жүргізуді жалғастыруда. Ашық ақпарат көздерінде тараған бейнежазбалар құқық бұзушылықтарды дер кезінде анықтап, тиісті шара қолдануға мүмкіндік береді.

Жол жөндеу жалғасуда

Биыл мердігер ұйым «Қарағандыавтожол» ЖШС Теміртау қаласының жолдарына орташа жөндеу жүргізіп жатыр. Қазірдің өзінде қала ішіндегі жолдардың 20,649 шақырымы орташа жөндеуден өтті.

Атап айтқанда, Тәшенов, Мост, Абай (батыс өнеркәсіп аймағы), Сарыарқа, Теміртау (8 ықшам ауданы маңы), Республика сияқты 13 көшедегі жұмыстар аяқталып, ол Брусиловский, Лисовенко көшелерінде жалғасуда. Ендігі кезекте Ватутин, Мир көшесінен 8 ықшам ауданға дейінгі, Озерная, Төлеубаев көшелерінгі 4,256 шақырымын орташа жөндеу жоспарланған.

Сонымен, Теміртау қаласы көшелерінің биылғы орташа жөндеуі 27,834 шақырымды қамтитын болады.

Бұл жұмыстардың орындалуына техникалық бақылауды «Қызмет инженерінг» ЖШС жүзеге асыруда.

ТЕМІРТАУ

Сурет ұйымдастырушылардан

«Сарыарқа» ӘКК» АҚ ауданы – 0,5399 га жер учаскесінде «Қарағанды қаласының кәсіпкерлігі мен іскерлік инфрақұрылымын дамыту үшін көпфункционалды әлеуметтік-іскерлік кешенді жобалау және салу» инвестициялық жобасын бірлесіп іске асыру үшін серіктес таңдау бойынша конкурс жариялайды.

Конкурстың өткізілу күні 2026 жылғы 22 қазан жергілікті уақытпен сағат 15:00-де Қазақстан Республикасы, Қарағанды қаласы, Әлиханов көшесі, 4, 113 кабинет.

Конкурстық өтінімдерді қабылдау: 2026 жылғы 01 қазаннан 21 қазанға дейін.

Инвестициялық жоба және конкурс шарттары бойынша ақпарат сайтта орналастырылған spk-saryarka.kz.

Қоржында – күміс

Жапонияның Айчи-Нагоя қалаларында өтіп жатқан XX жазғы Азия ойындарында қазақстандық спортшылар ел қоржынына жүлде салуды жалғастыруда. Қарағанды облысының жеңіл атлеті Аделина Земс 400 метрге кедергілер арқылы жүгіруден күміс медаль иеленіп, құрлықтың басты додаларының бірінде биік нәтижеге қол жеткізді.

Аида РАХЫМҚҰЛ, «Ortalyq Qazaqstan»

Финалдық бәсекеде жерлесіміз қашықтықты 54,58 секундта жүгіріп өтіп, өзінің жеке рекордын

жаңартты. Жеңіс тұғырына таласқан тартысты сында Аделина мөре сызығын екінші болып қиды.

Алтын медаль спортшыдан небәрі 0,27 секундқа алыстады. Бірінші орынды Біріккен Араб Әмірліктерінің өкілі Мариам Карим иеленді. Ол 54,31 секунд нәтиже көрсетіп, Азия ойындарының жаңа рекордын орнатты. Үшінші орынға 54,75 секунд нәтижемен Үндістан спортшысы Витья Рамрадж жайғасты.

Қарағанды облысының намысын халықаралық аренада қорғаған Аделина Земс осылайша Азия ойындарының күміс жүлдегері атанды. Оның бұл нәтижесі өңір спортының қоржынына тағы бір маңызды жетістік болып қосылды.

Сурет облыстық дене шынықтыру және спорт басқармасынан

• ИМАН

Құсайын қожа есімі берілді

Бұқар жырау ауданының Үміткер ауылында биыл жазда салынып біткен жаңа мешітке Құсайын қожа Жүнісұлының есімі берілді.

Ержан ИМАШ, «Ortalyq Qazaqstan»

Кезінде осы Құсекеңнің аталарын сонау Түркістаннан Баянауылдың аға сұлтаны Мұса Шорманұлы ел ішінде діни сауаттылықты дамытып, өрістету үшін алдырған көрінеді.

Оның әкесі Жүніс қожаның өзінің ескіше сауатын ашқанын халқымыздың аяулы перзенті, жазушы Жүсіпбек Аймауытовтың да жазып кеткені белгілі.

Ал, кешегі Кеңес заманында бес уақыт намазын қаза қылмай, молдалығы мен емшілігін тастамай өткен Құсайын қожаны айнала жұрт қатты сыйлап, ауылдастары қадір тұтқан. Ол 1974 жылы қайтыс болған соң жалғыз ұлы Үмітжан, одан кейін немересі Сәттар Үміткер ауылының имамы болып, ата дәстүрін жалғаған.

Жоғарыдағы жаңа мешітке халықтың қалауымен Құсайын қожа Жүнісұлының аты берілуіне арналған Үміткер ауылындағы салтанатты оның жақын туысы Серік Балпанов бастан аяқ жүргізіп, оған арнайы келген облыстың бас имамы Естай Айтуғанұлы оның елді ізгілікке шақырып, имандылыққа

ұйытатын орынға айналуына тілек білдіріп, атасы атындағы мешіттің бас имамы етіп, немересі Сәттар Үмітжанұлын тағайындады. Одан әрі ол құдайдың жердегі осы үйін салуға бастамашы болған Бауыржан Жәмінұлы бастаған бір топ азаматқа Алғыс хат тапсырып, жаңа мешітке 100 діни кітап сыйлады.

Салтанатты жиында Құсекеңнің немересі Бижамал Үмітжанқызы, ауыл ақсакалы Жеңіс Шәдетов құттықтау сөз сөйлеп, бірнеше кісіге Умра қажылыққа барудың жолдама

сертификаттары табыс етілді. Үміткер мешітіне Құсайын қожа есімінің берілу салтанаты әрі қарай ұлттық спорт ойындарына ұласып, асық ату, арқан тартыс, қазақша күрес, қошқар көтеру, тай жарыс пен топ бәйгелің жеңімпаздары грамоталармен және мешіт қорынан ақшалай сыйлықтармен марапатталып, соңынан мешіт асханасында ас беріліп, аруақтарға дұға бағышталды.

Бұқар жырау ауданы

Сурет ұйымдастырушылардан

• БӘЙГЕ

Аламанда автокөлік алды

Атырау облысы Мақат ауданындағы Доссор кенішінің 115 жылдығына арналған аламан бәйгеде Нұра ауданына қарасты Ақмешіт ауылының тұрғыны Нұрлан Думанұлы Намысовтың «Қарақыз» атты күлігі топ жарып, бас жүлде – автокөлік жеңіп алды.

Ермек БАЛТАШҰЛЫ, «Ortalyq Qazaqstan»

«Қарақыз» – талай жарыста иесіне олжа салып жүрген тұлпар. Бұл жолы оны тізгіндеген шабандоз – Шәкәрім Тәжі. Иесінің айтуынша, бұл – шабандоз шеберлігі мен ат шабысы тоғысқан жарқын жеңіс.

Қазақтың ұлттық спорты мен атбегілік дәстүрін дамытып, Нұра өңірінің абыройын асқақтатып жүрген атбегі Нұрлан Намысов пен шабандоз Шәкәрім Тәжіге ауылдастары дән риза.

Сурет автордан

• ТОҒЫЗҚҰМАЛАҚ

Дастан дара шықты

Румыния астанасы Бухарест қаласында тоғызқұмалақтан ерлер мен әйелдер арасындағы VIII әлем кубогы өткен. 14 мемлекеттен 80-нен астам спортшы қатысқан дүниежүзілік додада Қазақстан құрамасы сапында өнер көрсеткен Қарқаралы ауданының түлегі Дастан Үмітқалиев күміс жүлдеге қол жеткізді.

Дастан Берікұлы тоғызқұмалақтың рапид түрінен жүлделі II орын алып, күміс медальді қанжығасына байлады. Ұлттық ойынымыздың халықаралық додасында ел намысын абыроймен қорғаған жас спортшының бұл жетістігі – маңдай тер мен табанды еңбектің жемісі.

Шәкіртінің бабын келістіріп, дүбірлі додаға тыңғылықты дайындаған есімі Арқа жұртына жақсы таныс, талай таланттың бағын ашқан білікті жаттықтырушы – Бүркіт Бейсенасев. Үстаз бен шәкіртің бірлескен еңбегі өз нәтижесін беріп, жеңіс тұғырынан көрінді.

Тәжірибелі бапкер шәкіртінің бұл жүлдемен шектелмей, алдағы жарыстарда да биік белестерді бағындыратынына бек сенімді. Бүгінгі күміс – ертенгі алтынға бастар баспалдақ.

Өз тілшімізден

• ДОЙБЫ

Екі жерлесіміз төрт медаль еншіледі

Франция астанасы Парижде 50 жастан асқан әйелдер арасында дойбыдан әлем чемпионаты өткен болатын. Оған әлемнің әр түркірінен үздік спортшылар жиналып, өзара күш сынасты. Байрақты бәсекеде ел атынан шыққан қарағандылық қос спортшы Юлия Рынгач пен Светлана Чуприк қатысып, бір алтын, екі күміс және бір қола медальді жеңіп алды.

Ербол ЕРБОЛАТ, «Ortalyq Qazaqstan»

Әлем чемпионаты классикалық ойын, рапид және блиц бағдарламалары бойынша ұйымдастырылды. Үш бағытта өткен тартысты додада қазақстандық қос дойбышы да жоғары нәтижелермен көзге түсті. Әсіресе, блиц сайысында Юлия Рынгач қарсыластарына дес бермей, тақта үстіндегі әр жүрісін дәл есептеп, шеберлігін паш етті. Нәтижесінде, барлық бәсекелесін басып озып, әлем чемпионы атанды. Ал, осы санатта өзін сынаған Светлана Чуприк

те сәтті өнер көрсетіп, күміс жүлдеге қол жеткізді. Осылайша, блиц бағдарламасында Қазақстан құрамасының қоржыны алтын және күміс медальдармен толықты.

Классикалық бағдарламада да қарағандылық спортшылар жүлдеден сырт қалған жоқ. Юлия Рынгач бұл жолы да күміс иеленсе, Светла-

на Чуприк қола жүлдені еншіледі. Осылайша, Париж төріндегі әлем чемпионатында Қарағанды облысының қос спортшысы ел мерейін үстем етіп, жоғары нәтижелерге қол жеткізді.

Сурет Абай ауданы әкімдігінен

• БОКС

Изенділік «үш ноян»

«Қарабатыр» спорт және өнер клубының ұйымдастыруымен Астана қаласында 2017-2018, 2015-2016, 2013-2014 жылы дүниеге келген балалар мен кіші жасөспірімдердің және 2011-2012, 2009-2010 жылдары туған жасөспірімдердің арасында өткен «Алтын қолғап» республикалық турнирінде Нұра ауданынан барған үш боксшы жеңімпаздар мен жүлдегер тұғырынан көрінді.

Ермек БАЛТАШҰЛЫ, «Ortalyq Qazaqstan»

Еліміздің түшкір-түпкірінен 300-ден астам жас боксшы қатысқан жарысқа Изенді ауылындағы үш шәкірті – Шахмардан Егінбайды, Еркебұлан Омаровты, Махамбет Исатайды бастап барған Нұра кентіндегі балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінің жаттықтырушысы Нұрлан Бекболатұлы Базылов зор абыроймен оралды. Атап айтқанда, Еркебұлан 34, Махамбет 60 келі салмақ дәрежесінде Қазақстан чемпионы атанса, Шахмардан 32 келі санатында III орын иеленді.

Бұл жеңіс – жас спортшылардың ғана емес, олардың бапкерлері мен ата-анала-

рының да тынымсыз еңбегінің жемісі. Рингтегі әрбір жеңістің артында күн сайынғы жаттығу, табандылық, тертіп пен өз-өзіне деген сенім жатқаны белгілі. Осы тұрғыдан алғанда, нұралық өрендердің жетістігі – ауыл спортының әлеуетін айқын көрсететін сүйінші жаңалық. Әсіресе, Изенді ауылынан шыққан үш жас боксшының республикалық деңгейдегі додада топ жарып, туған өлкенің абыройын асқақтатуы көңіл қуантады. Бұл жеңіс олардың спорттағы алғашқы белестерінің бірі ғана екені анық.

Жас былғары қолғап шеберлерінің алдағы жарыстарда да биік тұғырлардан көрініп, Нұраның намысын абыроймен қорғайтынына жанкүйер қауымның сенімі мол.

Сурет автордан